זון אויפגאנג — 4.54.
זון אונטערגאנג — 8.13.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנארע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאָנערשטאג ו׳ אב, תר״ץ. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — Published daily except Saturday and Sunday. — Vol. 20, No. 152. Winnipeg, Thur. July 31, 1930.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY AUG 7 1930 ASTOR, LENOX TILDEN FOUNDATIONS

סעקרעטאר פון רומענישן אינערן מיניסטער ארעסטירט

טאזלעדאנו, וואידאס ״רעכטע האנט״, וואָס האט געשטיצט מיט געלט ארעסטירטן אנטיסעמיטישן פירער, פארלירט זיין שטעלע און איז אונטער ארעסט — אנטיסעמיטן סטראשען רעגירונג מיט טעראָר, אויב זייער פירער וועט פאראורטיילט ווערן. — מאניו האט געוואלט רעזיגנירן, אָבער קעניג האט ניט אָנגענומען רעזיגנאציע

גאלאץ אין פייער; אידן אטאקירט אין רומענישע שטעט

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בוקארעסט, יולי 31 (איטא). — טאזלעדאנו, הויפט סעקרעטאר פון׳ם מיניסטער וואידא, וועמעס היים די פאליציי איז איבערגעפאלן און אונטערזוכט, איז נעכטן אפגעזאגט געווארן פון זיין שטעלע און ווערט געהאלטן אונטער א היימישן ארעסט.

טאזלעדאנו ווערט אָנגעקלאגט אין באנוצן זיך מיט זיין פּאזיציע צו באזארגן מיט געלט אין טורמע דעם ארעסטירטן אנטיסעמיטישן פירער קארדעאנו, כדי יענער זאָל קאָנען אנהאלטן זיינע פארבינדונגען פון טורמע מיט זיינע נאכפאלגער אין יאסי.

טאזלעדאנו איז באטראכט געווארן ווי וואידאס רעכטע האנט, כאָטש ער האט קיינמאָל ניט געפּרואווט אפּלייקענען זיין פירערשאפט פון די אנטיסעמיטישע סטודענטן.

ווייטערדיקע אונטערזוכונגען ווענן טאזלעדאנוס טעטיקייטן אין סובסידירן די אנטיסעמיטישע סטודענטישע אקטיוויטעטן ווערן איצט אָנגעפירט.

וואס איז שייך דעם אנטיסעמיטישן פירער קארדעאנו, וועלכער זיצט איצט אין בוקארעסטער טורמע, וועט ער אין די קומענדיקע עטלאכע טעג פּראָצעסירט ווערן אויף א קלאגע פון קרימינאלן כאראקטער. ער וועט נעמלאך אָנגעקלאגט ווערן אין איפרייצן דורך פּראָקלאמאציעס. איין טייל פון דער באפעלקערונג קענען דעם אנדערן און אין טראשעז מיט טויט און טערער זיינע קעגנער.

ווי דער ״איטא״ ווערט באקאנט, האבן קארדעאנוס נאכפאלגער געשיקט דראָענדיקע בריוו צו רעגירונגס באאמטע, סטראָשענדיק, אז אויב קארדעאנו וועט פאר אורטייל ווערן, וועלן זיי זיך נוקם זיין פאר אים, ניט אפשטעלנדיק זיך אפילו פאר דערמאָרדן זיינע פּאָליטישע שונאים.

אידן אטאקירט; אידישע הייזער פארברענט; גאנץ גאלאץ אין פייער

בוקארעסט, יולי 30 (איטא). — א שריפה איז היינט אויסגעבראָכן אין בעלץ, דער שאָרן איז זייער גרויס, אָבער קיין איינצלהייטן זיינען נאָך דערווייל ניט פון דאָרטן.

דער אידישער שפּיטאָל אין גאלאץ איז פול מיט קרבנות וואָס זיינען פאַרוואונדעט דעם געווארן אין דער צווייטער שריפה וואָס איז היינט אויסגעבראָכן אין גאלאץ. דער פייער פאַרשפּרייט זיך אזוי שנעל, אז די באפעלקערונג קאָן גאָרנישט ניט רעטן.

ארץ-ישראל רעגירונג זוכט פרידלאכע לייזונג צו כותל מערבי פראגע

ירושלים, יולי 31 (איטא). — די פאלעסטינער רעגירונג זעצט פאָר צו באמיאונגען פון דער כותל מערבי קאמיסיע, צו געפינען א לייזונג צו דער כותל מערבי פראגע דורך א פאַרשטענדעניש צווישן די אידן און די אראבער.

עס ווערט פאַרשטאנען, אז דער אידישער צד איז גרייט צו אנערקענען אָן באדינגונגען די מוסולמאנישע איינגנטום רעכט אויפ׳ן כותל מערבי, אויב די מוסולמאנער וועלן אנערקענען די פולע אידישע רעכט תפלה צו טאָן ביי ער וואנט. דעם מופּטיס פאַרטיי וויל אָבער ניט גיין אויף קיין פּשרות.

מאן דערטרונקען אין ווינניפעג ביטש; צוויי קינדער דערטרונקען באָדנדיק זיך אין רעד ריווער

דריי ווינניפעגער, צוויי פון זיי 11-יאָריקע קינדער האָבן נעכטן פאַרלאָרן זייערע לעבנס אין וואסער.

פיטער רייט, 181 לאָגאן עווע., האט זיך נעכטן דערטרונקען אין ווינניפעג ביטש ווען דאס שיפל אין וועלכן ער איז געפאָרן מיט א חבר האט זיך איבערגעקערט. דעם חבר איז געלונגען אנכאַפּן זיך אָן דעם איבערגעקערטן שיפל און האלטן זיך ביז דעם הילף איז געקומען. אָבער רייט איז באלד אונטערגעגאנגען. ער איז געווען אָן אלמן און האט איבערגעלאָזט קליינע קינדער.

קענעט האמילטאָן, 11 יאָר אלט, אדאָפּטירטער זון פון מר. און מרס. וויליאם ווילסאָן, 335 אינקסטער בולווארד, האט דריי ווינניפעגער, צוויי פון זיי 11-יאָריקע קינדער האָבן נעכטן פאַרלאָרן זייערע לעבנס אין וואסער.

פיטער רייט, 181 לאָגאן עווע., האט זיך נעכטן דערטרונקען אין ווינניפעג ביטש ווען דאס שיפל אין וועלכן ער איז געפאָרן מיט א חבר האט זיך איבערגעקערט. דעם חבר איז געלונגען אנכאַפּן זיך אָן דעם איבערגעקערטן שיפל און האלטן זיך ביז דעם הילף איז געקומען. אָבער רייט איז באלד אונטערגעגאנגען. ער איז געווען אָן אלמן און האט איבערגעלאָזט קליינע קינדער.

קענעט האמילטאָן, 11 יאָר אלט, אדאָפּטירטער זון פון מר. און מרס. וויליאם ווילסאָן, 335 אינקסטער בולווארד, האט זיך דערטרונקען באָדנדיק זיך אין רעד ריווער, אדאָפּ פון קאטידראל עווענוי. פאַר ליציי האט באלד ארויסגעצויגן דעם קערפּער.

טאָמאס קיס 11 יאָר אלט, זון פון מר. און מרס. ענריו קיס, 433 גלאזגאו עווענוי, האט זיך דערטרונקען באָדנדיק זיך אין׳ם רעד ריווער אונטער גלאזגאו סט. העלדר׳ס שע אנשטריינגונגען זיינען געמאכט געווארן פון האראלד פּוסטי, 636 וואָרסאו עווע., צו רעטן אים. עס איז אים געלונגען ארויסצוציען דעם אינגלס קערפּער פון אונטערן וואסער, אָבער ער איז שוין געווען טויט.

ר. ב. בענעט צייכנט פלענער פאר זיין קאבינעט צוזאמענשטעל

אטאוואַ, יולי 31. — בעת פרעמיער קינג וואָרט ביז אלע זיינע מיניסטערן זוען קומען, ער זאָל אפּהאלטן די לעצטע קאבינעט ביזונג אָן אנגעבן זיין רעזיגנאציע פון׳ם קאבינעט, איז מר. בענעט אויפגעשטאנען מיט אנציייכענען דעם פערסאָנאל פון זיין קאבינעט.

מר. בענעט איז ניט פאַרפליכטעט צו קיינעם פון זיינע אנהייגער, און קאָן פריי אויסקלייבן פאר זיין קאבינעט וועמען ער פאָרשטייט. עס ווערט פאַרשטאנען, אז די קאמפּיין הוצאות האט אויסגעליינט מר. בענעט אליין מיט א טוצ׳ן פון זיינע נאענטע פריינט, און ער דאַרף אזוי קיינעם ניט איז דערלויבט צו אטאקירן די אידן״. ביי׳ם דע קרבנות זיינען צוגענומען געווארן אין שפּיטאָל אין אן ערנסטן צושטאנד. די רעגירונג האט די דריי פּאָליציסטן אָפּגעזאגט פון זייערע שטעלעס און האט זיי באשטראָפט.

די דערמאָרדונג פון שלום מאנוי און די נערוועזע אפילן פון אריינוויר אידן פאר מער שוין, האט געפירט צו דעם, אז די רעגירונג זאָל היינט שיקן א ספּעציעלן הייזן באאמטן פון בוקארעסט אונטערצוזוכן די אסירונגען און אריינוויר אין פערזעלאך אנצופירן דעם פּראָצעס קעגן דעם מערדער פון שלום מאנדוי, דעם עקס-פּראָפעסאר מאקעאנו, וועלכער זיצט אין אריינוויר טורמע.

בוקארעסט, יולי 31 (איטא). — פרעמיער מאניו האט לעצטן פרייטאג אנגענומען צום קעניג די רעזיגנאציע פון זיין גאנצן קאבינעט, ווי א רעזולטאט פון די אנטיסעמיטישע פאַסירונגען. דער קעניג האט אָבער די רעזיגנאציע ניט אָנגענומען די מעלדונג ווערט היינט פאַרענטפּלאכט אין טעגלאכן ״קורעגטול״.

יונגע ארבעטער דעפּוטאטן בונטעווען זיך קעגן מאקדאָנאלדן

לאָנדאָן, יולי 31. — אין די היגע פאַראַמענטאַרישע קרייזן רעדט מען זייער פיל וועגן א באוועגונג צווישן די אינגערע סאָציאַליסטן אין הויז צו באַזייטיקן ראמזי מאקדאָנאלד פון דער פּרעמיערשאפט, און פיליפּ סנאודען — פון׳ם פּאָסטן פון פינאַנץ מיניסטער. עס איז א סברא, אז אפילו איינער אדער צוויי מיטגלידער פון דער רעגירונג גופא זיינען פאַרבונדן מיט דער דאָזיקער באַוועגונג.

אין די לינקערע קרייזן פון דער פאַרטיי איז מען שטארק אומצופרידן מיט מר. מאקדאָנאלד׳ס פאַרזיכטיקייט אין איינפירן סאָציאַלע רעפאָרמען אין מיט מר. סנאָוডען אָפּזאָגן זיך פון סאנקציאָנירן געוויסע קאָסטבאַרע ארבעטסלאָזיקייט פלענער. די לינקע פאַרלאַנגען אויף די באַלדיקע, אנטוואָפענונג פון עגנגלאנד.

עס ווערט באהויפּטעט, אז די לינקע שלאָגן פאָר אז אַרטור הענדערסאָן, איצט־ליקער אויסערן מיניסטער, זאָל ווערן פּרעמיער אויף מר. מאקדאָנאלד׳ס פּלאַץ.

שטרייגנגער ריכטער פאַרזוכט זיין אייגענע מערדצין

ניו־יאָרק, יולי 31. — עקס־ריכטער וו. בערנאַרד וואוט, וועלכער האט זיך אויסגעצייכנט ווי א ריכטער אין ברוקלין מיט זיין שטרייגנקייט צו די פאַרברעכער וואָס זיי׳נען פאר אים פאַרגעבראכט געווארן, איז פאַראורטיילט געווארן צו 6 יאָר טורמע.

עקס־ריכטער וואוט איז געפונען געווארן שולדיק צוזאמען מיט הערי קרוזא און סע׳מיעל שומאָ אין באנוצן די פּאָסט צו באַשווינדלען, אין פאַרבינדונג מיט דער באַנקראָטירטער קאָלומביא פינאַנץ קאָרפּאָראַציע. נאָך דריי אָנגעקלאָגטע האָבן זיך אנערקענט שולדיק, און פיר זיינען באַפרייט געווארן.

פרוי געטויט ווען אוטאָמאָביל פאלט אראָפּ פון בארג

לעטבריידזש, אלט., יולי 31. — מרס. טהאָמאס עדעמס איז דער׳הרג׳עט געווארן ארום וואָרנער, ווען דער אוטאָמאָביל אין, וועלכן זי איז געפאָרן, אָנגעטריבן פון איר מאן איז ארונטערגעפאלן פון א בארג.

מיטוואָך אינדערפרי, איז אן אומבאַקאנטער מאן דער׳הרג׳עט געווארן דרום פון לעטבריידזש. ער איז ארונטערגעפאלן פון א טראָק אָנגעלאָדן מיט היי און ער האט זיך אָיבערגעבראָכן זיי האלז.

מזל טוב

א טאָכטער געבאָרן צו דר. און מרס. ה. הערשפילד, יולי דעם 26טן, דעלמאָר אפּאַרטמענטס.

מוטער און קינד זיינען בעסטן צושטאנד.

״אר 100״ פליט שוין איבער קאנאדע; קומט היינט אָן קיין מאָנטרעאל

סט. הובערט לופט פּאָרט (מאָנטרעאל), יולי 31. — היינט 12.25 פאַרטאג האט דער בריטישער דיריזשאבל ״אר. 100״ טעלעגראפירט צו די רעגירונגס באאמטע דא, אז ער פליט איבער דעם אויסגום פון דעם סט. לאָרענס טייך און איז ארום 750 מייל פון מאָנטרעאל.

די לופט־שיף ווערט דא דערוואַרטעט ארום 4 אויזיגער היינט בייטאג, וואָס וועט מיינען, אז זי וועט האָבן דורכגעמאַכט דעם מהלך פון 3,200 מייל אין 64 שעה. דאס איז בלויז האלב פון׳ם צייט וואָס עס האט גענומען צו מאכן דעם זעלבן מאַרש רוט דעם ״אר 34״ אין 1919.

די ריזיקע בריטישע לופט־שיף איז פאַרבייגעפלויגן בעל אייל, ביים בראָג פון לאַבראַדאָר, 9.30 לעצטן אוונט, האבנדיק אזוי איבערגעקרייצט דעם אטלאנטישן אָקעאן אין צוויי מעת־לעת. זי האט עס געמאכט שנעלער ווי דער ״גראף צעפּעלין״. אָבער יענער האט גענומען דעם ליינגערן דרום מאַרשרוט, בעת דער ״אר 100״ איז געפלוגן איבער דעם קורצן צפון מאַרשרוט.

דער ״אר 100״ איז איינגעריכטעט ווי א פּראָכטפולע פאַסאַזשיר שיף פאר 100 פאַסאַזשירן מיט זייער באַגאַזש. איצט מאכט ער אָבער בלויז א פּראָוואָרטרייזע, און מיט אים פאָרן, אויסער דער מאַנשאַפט, בלויז זיבן באַאַמטן.

—(::)—

נייע גאלעריע מיט בילדער ווערט 300 טויזנט דאָלאר אָפּגעבראָכן

באסטאָן, מאס., יולי 31. א קאָלעקציע פון 61 בילדער וואָס זיינען אָפּגעשאַצט געווארן פון זייער איינגעטיטלט, דזשאָן ט. באַרטאָן, אין דריי הונדערט טויזנט דאָלאר, זיינען אָפּגעבראָכן געווארן.

דער פייער האט פאַרריכטעט דיר גע־ביידע וואָס איז ערשט מאָנטאָג דערעפנט געווארן, אלס די ״לינקאָלן גאלעריעס״.

—(::)—

פילדערמאן לייקנט אז ״פאר־באנד״ האט געהאָלפן דער דערוויילונג פון קוזאן

בוקארעסט, יולי 31 (איטא). — דר. וויליאם פילדערמאן, דער פּרעזידענט פון דעם ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, האט אפּרעפּנטלאכט אָן אָפּענעס בריוו אין דער היגער פּרעסע, אין וועלכן ער וואַרפט אָפּ דיר באשולדיקונג וואָס איז געמאכט געווארן דורך א רומענישן דיפּלאָמאַטישן באאמטן אין פאַריז, אז דער ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, מיט פילדערמאנען אָן דער שפּיץ, האבן אונטערשטיצט די ווידערדערוויילונג פון דעם אנטיסעמיטישן פירער, קוזאָ.

דער פירער פון די עגיפּטישע נאציאָנאליסטן

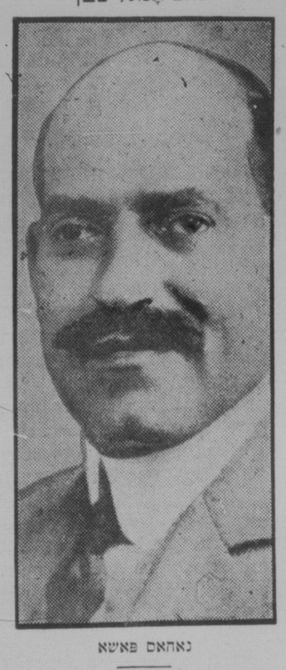

נאהאס פּאשא

נאהאס פּאשא, געוועזענער פּרעמיער פון עגיפּטן, וועלכער איז פון קעניג פואד באזייטיקט געווארן פון זיין פּאָסטן, נאכדעם ווי דער פאַרלאמענט איז צעטריבן געווארן.

נאהאס פּאשא איז דער פירער פון דער ״וואפּאדי״ (נאציאָנאליסטישער) פּאַרטיי, די שטארקסטע פּאַרטיי אין עגיפּטן, וואָס קעמפט פאר אומאָפּהייניגקייטן. מען גלויבט, אז ער איז שולדיק פאר די לעצטע אומרוען אין לאנד, און סער פערסי לאָראין, בריטישער הייקאָמישאַר אין עגיפּטן, האט אים געוואָרנט, אז ער וועט אים האלטן פּערזענלעך פאַראנטוואָרטלעך אויב דיר לעבנס און אינטערעסן פון אויסלענדער ווערן אין געפאר פון די אומרוען.

פון איילעניש קומט קיין נוטס ניט ארויס, — באזונדערס אויף פאַרטעדזש עווענוי

דער פלינקער מאָטאָריסט איז געפאָרן איבער פּאַרטייזדזש עווענוי 50 מייל א שטונדע, און ווען ער האט דערפילט אז א פּאָליציסט יאגט אים, האט ער געלאָזט לויפן זיין אוטאָמאָביל נאָך שנעלער, ניט רעכענענדיק זיך מיט די רעזולטאטן צו וועלכע אזא טייוולישער געיעג קאָן ברייגגען.

א מייל א מינוט, א דאָלאר א מייל — איז דער רעקאָרד פון מייק דענס, וועלכער האט זיך געיאָגט מיט א פּאָליציי אוטאָמאָביל כדי צו מאכן פּליטה פון א מעגלאכער שטראָף וואָס ער האט וואָרן שייגלאך געפילט אז ער פאַרדינט פאר׳ זיין צו פיל בריה׳שקייט צו יאָגן זיך איבער פּאַרטיידזש עווענוי, אי־בער פופציק מייל א שטונדע, אָבער עס איז אים ניט געלונגען. פּאָליציסקע אור־טאָמאָביל קאָנען אויך לויפן פלינק, און ער איז עגלעך אריינגעפאלן אין די הענט פון נערעבטקייטיק, און ער איז באשטראָפט געווארן מיט פופציק דאָלאר און קאָסטן.

מאָנטראָאל ה. ב. גרייהאם האט זיך נעכטן אָפּגעזאָגט צו גלויבן סיי דעם אנגעקלאָגטן און סיי זיינע עדות. האָבנדיק בלויז $38 אין זיין באַזיץ אין דער צייט וועלכן ער איז פאַר׳משפּט געווארן צו א שטראָף פון פופציק דאָלאר, איז מייק דענס אָפּגעפירט געווארן הינטער די גראַטעס, ביז ער וועט אָפּזוכן דעם באַלאַנס פון דעם שטראָף געלט.

אלטער ווינניפעגער אידישער תושב געשטאָרבן

צבי נוסטאָן, א ווינניפעגער תושב פאר די לעצטע זיבעצן יאָר, איז געשטאָרבן אין עלטער פון 71 יאָר. דער פאַרשטאָרבענער לאָזט איבער זיין פרוי און דריי קינדער, איין טאָכטער, מרס. וואַכנאָוו און צוויי זין: מ. נוסטאָן אין ווינניפעג, און ס. נוסטאָן אין לאָנדאָן, ענגלאַנד, ווי אויך זיבן איינקיקלאָך.

דער פאַרשטאָרבענער איז געווען חויך געשעצט אין דער קריין פון זיין פאַמיליע, ווי אויך אין די קריין פון אלע זיינע געוועזענע פריינט און באַקאַנטע.

צושטאנד פון גערעטעניש אין פריירי פּראָווינצן האָט זיך פאַרבעסערט די לעצטע וואָך

אטאוואַ, יולי 31. — די גערעטעניש אין פריירי פּראָווינצן האָבן זיך אין דער לעצטער וואָך פאַרבעסערט אין די פריירי פּראָווינצן באזונדערס אין סאַסקאַטשעוואַן און אין אלבערטאַ, לויט׳ן לעצטן באַריכט פון דער סטאַטיסטישער ביורא, אין מאָניטאָבאַ איז די לאַגע ניט אזוי גלענצענד, צוליב דער אנטוויקלונג פון שטאָם־ראַסט.

די פאַרבעסערונג איז געקומען א דאַנק די רעגנס פון לעטבער וואָך און די אלגעמיינע גינסטיקע וועטער באַדינגונגען.

טריקעניש רואינירט שפּעטערע תבואות אויף די אמעריקאנער פעלדער

וואַשינגטאָן, ד. ק., יולי 31. — מיליאָנען פאַרמערס איבער׳ן לאנד ווערן פאַר־אומגליקלאָכט פון דער טריקעניש.

די טריקעניש איז געקומען צו שפּעט צו שעדיקן די נידערויק־געפרייטע וויץ, די קוקורוזע אָבער, וואָס פאַרקויפט זיך אין׳ם אויגוסט, איז אַל פון דער אידישער פאַלקס שול געוועלשאפט.

פאַרזאַמלונג פון אידישער פאַלקס שול

היינט 8.30 אוונט, אין זאַל פון דער צייניסטישער אָרגאַניזאַציע, 165 סעלקירק עווע., פאַרזאַמלונג פון דער אידישער פאַלקס שול געוועלשאפט.

אונגאַרישע אידן ווענדן זיך צום ערשטן מאָל נאָך הילף אין אויסלאנד

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צום ערשטן מאָל האָבן זיך איצט די פאַרשטייער פון אונגאַרישן אידנטום געווענדעט צו אויסלענדישע אידישע הילפס אָרגאַניזאַציעס וועגן הילף פאַר די אידן אין אונגאַרן. דער פּרעזידענט פון דער בודאַפּעסטער אידישער קהלה, באַראָן קאָלער און אנדערע אידישע טוער, האָבן זיך איצט געווענדעט אין פאַריז צו דער ״אליאנס איזראַעליט אוניווערסאל״ און צום בעלגישן אָפּיס פון אַמעריקאַנער ״דזשאָינט דיסטריביוטשאָן קאָמיטע״, וועגן הילף פאַר די אונגאַרישע אידן.

—(::)—

אידישע קהלה פון אונגאַרישער שטאָט זאָגט אָפּ לערערן פון שטעלע ווייל זי האָט חתונה מיט א קריסט

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צוליב דעם וואָס א לערערן פון דער אידישער שול, וואָס שטייט אונטער דער אויפזיכט פון דער קהלה אין דער שטאָט מיסקאָלטש האָט חתונה געהאט מיט א קריסט, האָט די קהלה איר אָפּגעזאָגט פון דער שטעלע. די אָפּגעזאָגטע אידישע לערערן האָט דאַן אָלבערטאַ, לויט׳ן לעצטן באַריכט פון דער סטאַטיסטישער ביורא, אין מאָניטאָבאַ איז די לאַגע ניט אזוי גלענצענד, צוליב דער אנטוויקלונג פון שטאָם־ראַסט.

די פאַרבעסערונג איז געקומען א דאַנק די רעגנס פון לעטבער וואָך און די אלגעמיינע גינסטיקע וועטער באַדינגונגען.

טריקעניש רואינירט שפּעטערע תבואות אויף די אמעריקאנער פעלדער

וואַשינגטאָן, ד. ק., יולי 31. — מיליאָנען פאַרמערס איבער׳ן לאנד ווערן פאַר־אומגליקלאָכט פון דער טריקעניש.

די טריקעניש איז געקומען צו שפּעט צו שעדיקן די נידערויק־געפרייטע וויץ, די קוקורוזע אָבער, וואָס פאַרקויפט זיך אין׳ם אויגוסט, איז אַל פון דער אידישער פאַלקס שול געוועלשאפט.

״אר 100״ פליט שוין איבער קאנאדע; קומט היינט אָן קיין מאָנטרעאל

סט. הובערט לופט פּאָרט (מאָנטרעאל), יולי 31. — היינט 12.25 פאַרטאג האט דער בריטישער דיריזשאבל ״אר. 100״ טעלעגראפירט צו די רעגירונגס באאמטע דא, אז ער פליט איבער דעם אויסגום פון דעם סט. לאָרענס טייך און איז ארום 750 מייל פון מאָנטרעאל.

די לופט־שיף ווערט דא דערוואַרטעט ארום 4 אויזיגער היינט בייטאג, וואָס וועט מיינען, אז זי וועט האָבן דורכגעמאַכט דעם מהלך פון 3,200 מייל אין 64 שעה. דאס איז בלויז האלב פון׳ם צייט וואָס עס האט גענומען צו מאכן דעם זעלבן מאַרשרוט דעם ״אר 34״ אין 1919.

די ריזיקע בריטישע לופט־שיף איז פאַרבייגעפלויגן בעל אייל, ביים בראָג פון לאַבראַדאָר, 9.30 לעצטן אוונט, האבנדיק אזוי איבערגעקרייצט דעם אטלאנטישן אָקעאן אין צוויי מעת־לעת. זי האט עס געמאכט שנעלער ווי דער ״גראף צעפּעלין״. אָבער יענער האט גענומען דעם ליינגערן דרום מאַרשרוט, בעת דער ״אר 100״ איז געפלוגן איבער דעם קורצן צפון מאַרשרוט.

דער ״אר 100״ איז איינגעריכטעט ווי א פּראָכטפולע פאַסאַזשיר שיף פאר 100 פאַסאַזשירן מיט זייער באַגאַזש. איצט מאכט ער אָבער בלויז א פּראָוואָרטרייזע, און מיט אים פאָרן, אויסער דער מאַנשאַפט, בלויז זיבן באַאַמטער.

—(::)—

נייע גאלעריע מיט בילדער ווערט 300 טויזנט דאָלאר אָפּגעבראָכן

באסטאָן, מאס., יולי 31. א קאָלעקציע פון 61 בילדער וואָס זיינען אָפּגעשאַצט געווארן פון זייער איינגעטיטלט, דזשאָן ט. באַרטאָן, אין דריי הונדערט טויזנט דאָלאר, זיינען אָפּגעבראָכן געווארן.

דער פייער האט פאַרריכטעט די גע־ביידע וואָס איז ערשט מאָנטאָג דערעפנט געווארן, אלס די ״לינקאָלן גאלעריעס״.

—(::)—

פילדערמאן לייקנט אז ״פאר־באנד״ האט געהאָלפן דער דערוויילונג פון קוזאן

בוקארעסט, יולי 31 (איטא). — דר. וויליאם פילדערמאן, דער פּרעזידענט פון דעם ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, האט אָפּרעפּנטלאכט אָן אָפּענעס בריוו אין דער היגער פּרעסע, אין וועלכן ער וואַרפט אָפּ די באשולדיקונג וואָס איז געמאכט געווארן דורך א רומענישן דיפּלאָמאַטישן באאמטן אין פאַריז, אז דער ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, מיט פילדערמאנען אָן דער שפּיץ, האבן אונטערשטיצט די ווידערדערוויילונג פון דעם אנטיסעמיטישן פירער, קוזאָ.

״פאַראַבאנד״ האט ארבעטער אין אמעריקע אויפגערופן אין אַ פּאַר טעג

יפו, יולי 31 (איטא). — די אראבישע ארבעטער אָרגאַניזאַציע, וואָס האט זיך ניט לאנג צוריק געגרינדעט אין ארץ־ישראל האט איצט באשלאָסן נאָכצוטאָן דעם בייש־שפּיל פון די אידישע ארבעטער, און פאַר־דערן אן אכט־שעה׳דיקן ארבעטס טאָג און העכערע שכירות.

אין א דערקלערונג וואָס די אָרגאַניזאַ־ציע האט אַרויסגעגעבן ווערט געזאָגט, אז ״די אידישע באַלעבאַטים זיינען ניט בע־סער פון די אראבישע באַלעבאַטים, אָבער די אידישע ארבעטער פאַרשטייען די נויטווענדיקייט צו באַשיצן זייערע אינ־טערעסן. זיינען מיר דען ערגער ווי די אידן? און פאַרוואָס זאָלן מיר ניט באַ־שיצן אונזערע רעכטן?״

—(::)—

אונגאַרישע אידן ווענדן זיך צום ערשטן מאָל נאָך הילף אין אויסלאנד

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צום ערשטן מאָל האָבן זיך איצט די פאַרשטייער פון אונגאַרישן אידנטום געווענדעט צו אויסלענדישע אידישע הילפס אָרגאַניזאַציעס וועגן הילף פאַר די אידן אין אונגאַרן. דער פּרעזידענט פון דער בודאַפּעס־טער אידישער קהלה, באַראָן קאָלער און אנדערע אידישע טוער, האָבן זיך איצט געווענדעט אין פאַריז צו דער ״אליאנס איזראַעליט אוניווערסאל״ און צום בעלגי־שן אָפּיס פון אַמעריקאַנער ״דזשאָינט דיסטריביוטשאָן קאָמיטע״, וועגן הילף פאַר די אונגאַרישע אידן.

—(::)—

אידישע קהלה פון אונגאַרישער שטאָט זאָגט אָפּ לערערן פון שטעלע ווייל זי האָט חתונה מיט א קריסט

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צוליב דעם וואָס א לערערן פון דער אידישער שול, וואָס שטייט אונטער דער אויפזיכט פון דער קהלה אין דער שטאָט מיסקאָלטש האָט חתונה געהאט מיט א קריסט, האָט די קהלה איר אָפּגעזאָגט פון דער שטעלע. די אָפּגעזאָגטע אידישע לערערן האָט דאַן אָלבערטאַ, לויט׳ן לעצטן באַריכט פון דער סטאַטיסטישער ביורא, אין מאָניטאָבאַ איז די לאַגע ניט אזוי גלענצענד, צוליב דער אנטוויקלונג פון שטאָם־ראַסט.

די פאַרבעסערונג איז געקומען א דאַנק די רעגנס פון לעטבער וואָך און די אלגעמיינע גינסטיקע וועטער באַדינגונגען.

א. מ. איזראעלס, אין סוויפט קוירענט

א. מ. איזראעלס, וועסטערן דירעקטאָר פון דער קאַנאַדער צייניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועלכער פאַרט איצט אַהיים איבער מערב קאַנאַדע אין די אינטערעסן פון׳ם פאַראייניקטן אָרדן־ישראל קאַמפּיין, וועט אדרעסירן א מאַסן־פאַרזאַמלונג אין סוויפט קורענט, מאָרגן, פרייטאָג, דעם ערשטן אוגוסט.

״אר 100״ פליט שוין איבער קאנאדע; קומט היינט אָן קיין מאָנטרעאל

סט. הובערט לופט פּאָרט (מאָנטרעאל), יולי 31. — היינט 12.25 פאַרטאג האט דער בריטישער דיריזשאבל ״אר. 100״ טעלעגראפירט צו די רעגירונגס באאמטע דא, אז ער פליט איבער דעם אויסגום פון דעם סט. לאָרענס טייך און איז ארום 750 מייל פון מאָנטרעאל.

די לופט־שיף ווערט דא דערוואַרטעט ארום 4 אויזיגער היינט בייטאג, וואָס וועט מיינען, אז זי וועט האָבן דורכגעמאַכט דעם מהלך פון 3,200 מייל אין 64 שעה. דאס איז בלויז האלב פון׳ם צייט וואָס עס האט גענומען צו מאכן דעם זעלבן מאַרשרוט דעם ״אר 34״ אין 1919.

די ריזיקע בריטישע לופט־שיף איז פאַרבייגעפלויגן בעל אייל, ביים בראָג פון לאַבראַדאָר, 9.30 לעצטן אוונט, האבנדיק אזוי איבערגעקרייצט דעם אטלאנטישן אָקעאן אין צוויי מעת־לעת. זי האט עס געמאכט שנעלער ווי דער ״גראף צעפּעלין״. אָבער יענער האט גענומען דעם ליינגערן דרום מאַרשרוט, בעת דער ״אר 100״ איז געפלוגן איבער דעם קורצן צפון מאַרשרוט.

דער ״אר 100״ איז איינגעריכטעט ווי א פּראָכטפולע פאַסאַזשיר שיף פאר 100 פאַסאַזשירן מיט זייער באַגאַזש. איצט מאכט ער אָבער בלויז א פּראָוואָרטרייזע, און מיט אים פאָרן, אויסער דער מאַנשאַפט, בלויז זיבן באַאַמטער.

—(::)—

נייע גאלעריע מיט בילדער ווערט 300 טויזנט דאָלאר אָפּגעבראָכן

באסטאָן, מאס., יולי 31. א קאָלעקציע פון 61 בילדער וואָס זיינען אָפּגעשאַצט געווארן פון זייער איינגעטיטלט, דזשאָן ט. באַרטאָן, אין דריי הונדערט טויזנט דאָלאר, זיינען אָפּגעבראָכן געווארן.

דער פייער האט פאַרריכטעט די גע־ביידע וואָס איז ערשט מאָנטאָג דערעפנט געווארן, אלס די ״לינקאָלן גאלעריעס״.

—(::)—

פילדערמאן לייקנט אז ״פאר־באנד״ האט געהאָלפן דער דערוויילונג פון קוזאן

בוקארעסט, יולי 31 (איטא). — דר. וויליאם פילדערמאן, דער פּרעזידענט פון דעם ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, האט אָפּרעפּנטלאכט אָן אָפּענעס בריוו אין דער היגער פּרעסע, אין וועלכן ער וואַרפט אָפּ די באשולדיקונג וואָס איז געמאכט געווארן דורך א רומענישן דיפּלאָמאַטישן באאמטן אין פאַריז, אז דער ״פאַראַבאנד פון רומענישע אידן״, מיט פילדערמאנען אָן דער שפּיץ, האבן אונטערשטיצט די ווידערדערוויילונג פון דעם אנטיסעמיטישן פירער, קוזאָ.

״פאַראַבאנד״ האט ארבעטער אין אמעריקע אויפגערופן אין אַ פּאַר טעג

יפו, יולי 31 (איטא). — די אראבישע ארבעטער אָרגאַניזאַציע, וואָס האט זיך ניט לאנג צוריק געגרינדעט אין ארץ־ישראל האט איצט באשלאָסן נאָכצוטאָן דעם בייש־שפּיל פון די אידישע ארבעטער, און פאַר־דערן אן אכט־שעה׳דיקן ארבעטס טאָג און העכערע שכירות.

אין א דערקלערונג וואָס די אָרגאַניזאַ־ציע האט אַרויסגעגעבן ווערט געזאָגט, אז ״די אידישע באַלעבאַטים זיינען ניט בע־סער פון די אראבישע באַלעבאַטים, אָבער די אידישע ארבעטער פאַרשטייען די נויטווענדיקייט צו באַשיצן זייערע אינ־טערעסן. זיינען מיר דען ערגער ווי די אידן? און פאַרוואָס זאָלן מיר ניט באַ־שיצן אונזערע רעכטן?״

—(::)—

אונגאַרישע אידן ווענדן זיך צום ערשטן מאָל נאָך הילף אין אויסלאנד

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צום ערשטן מאָל האָבן זיך איצט די פאַרשטייער פון אונגאַרישן אידנטום געווענדעט צו אויסלענדישע אידישע הילפס אָרגאַניזאַציעס וועגן הילף פאַר די אידן אין אונגאַרן. דער פּרעזידענט פון דער בודאַפּעס־טער אידישער קהלה, באַראָן קאָלער און אנדערע אידישע טוער, האָבן זיך איצט געווענדעט אין פאַריז צו דער ״אליאנס איזראַעליט אוניווערסאל״ און צום בעלגי־שן אָפּיס פון אַמעריקאַנער ״דזשאָינט דיסטריביוטשאָן קאָמיטע״, וועגן הילף פאַר די אונגאַרישע אידן.

—(::)—

אידישע קהלה פון אונגאַרישער שטאָט זאָגט אָפּ לערערן פון שטעלע ווייל זי האָט חתונה מיט א קריסט

בודאַפּעסט, יולי 31 (איטא). — צוליב דעם וואָס א לערערן פון דער אידישער שול, וואָס שטייט אונטער דער אויפזיכט פון דער קהלה אין דער שטאָט מיסקאָלטש האָט חתונה געהאט מיט א קריסט, האָט די קהלה איר אָפּגעזאָגט פון דער שטעלע. די אָפּגעזאָגטע אידישע לערערן האָט דאַן אָלבערטאַ, לויט׳ן לעצטן באַריכט פון דער סטאַטיסטישער ביורא, אין מאָניטאָבאַ איז די לאַגע ניט אזוי גלענצענד, צוליב דער אנטוויקלונג פון שטאָם־ראַסט.

די פאַרבעסערונג איז געקומען א דאַנק די רעגנס פון לעטבער וואָך און די א

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 53 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער דורכפאל פון די פארמערס אין פאָליטיק

דער גרויסער דורכפאל פון דער ליבעראלער פארטיי אין די לעצטע וואלן מיינט בשום אופן ניט דער אונטערגאנג אדער צעפאלונג פון דער פארטיי. זי איז נאָך איצט ניט אין קיין ערגערער לאגע, ווי די קאָנסערוואטיווע פארטיי איז געווען נאָך די וואלן פון 1926. — וועלכע האט פיר יאר נאָך איינער פון די גרעסטע מפלות אין איר געשיכטע געהאט געגוג כחות צו געווינען אזא גרויסן זיג.

עס איז געווען בלויז א פראגע פון "פאָליטישן מזל", וואָס האט דורכאויס געשפילט אויף די הענט פון די קאָנסערוואטיוון. אנטקעגן די ליבעראלן, די ליבעראלן קאָנען אבער נאָך הופן, אז דאָס רעדל וועט זיך א דריי טאָן אין זייער ריכטונג, און פריער אדער שפעטער וועלן זיי צוריק אריין אין מאכט.

דערפאר איז אבער גרינדלאך געווען דער דורכפאל פון דער פארמערשער פאָליטישער באוועגונג. די איצטיקע וואלן האָבן באוויזן, אז זי האט ניט קיין שום באָדן אונטער די פיס, און אז פריער אדער שפעטער וועט זי, אין איר איצטיקער פארם, איינגאנצן פארשווינדן.

מיט ניין יאר צוריק האָט זי זיך באוויזן אויף קאנאדער פאָליטישער האריזאָנט ווי א וויכטיקער פאָליטישער פאקטאָר. די לאגע פון די מערב קאנאדער פארמערס איז דאן געווען א קריטישע, און זיי האָבן געליטן סיי עקאָנאָמיש, און סיי פאָליטיש. דער עקאָנאָמישער קריזיס פון יענע יאָרן האָט זיך שווער געלייגט אויף דעם פארמערס פרייזעס, און די פאָליטישע פארמיינונגען האָבן זיך ווייניק גערעכנט מיט אים. אזוי אז ער האָט ניט געהאט פון וועמען צו דערוואַרטן וועלכע ס'איז הויך. עס האָט דאן אויסגעזעען, אז די נייע פאָליטישע פארטיי איז געקומען צו ענטפערן אויף א פאקטישער נויט. און אז זי דריקט מיט זיך אויס דעם רעזולטאט פון די פארמערס קענען די אר־טע פארטיינען, וואָס איינגאָרירן זיי.

אזוי איז עס טאקע געווען אין 1921, ווען די פארמערס האָבן דער־ווייל א פערטל פון אלע דעפּוטאטן אין פארלאמענט, — 64 אין צאָל, אין האָבן געשפילט א גרויסע ראָל אין פארלאמענט, האלטנדיק די וואָג־שאָל פון מאכט אין זייערע הענט.

דער אומגליק פון דער פארמערס באוועגונג איז אבער געווען, וואָס זי האָט ניט געהאט קיין איינענעם פאָליטישן פרצוף, קיין איינענע פאָליטי־שע ליניע. זי איז צוזאמענגעשטעלט געווארן ניט נאָר פון געוועזענע ליבע־ראלן, נאָר אויך פון געוועזענע קאָנסערוואטיוון, וועלכע האָבן נאָך טיף אין הארצן סימפאטיזירט מיט זייערע אלטע פארבינדונגען, כאָטש זיי האָבן געפילט, אז זיי "קוועטשט דער שוך" אויף א געוויסן פונקט.

מען קאָן ניט זאָגן, אז די פארמערס האָבן דאן ניט אויסגעניצט די גינסטיקע לאגע. פאר דער שטיצע וואָס זיי האָבן געגעבן דאן דער ליבעראַ־לער רעגירונג האָבן זיי געפאָדערט הנהות, און זיי האָבן זיי געקראָגן. אָבער אם די דערברייטונגען האָבן אנטערגעבראָכן די באוועגונג זעלבסט: באלד ווי זי האָט פיר ניט פאַרלאנגט אין האָט באקומען די הנהות פון דער ליבע־ראלער פארטיי. האָט מען שוין ניט געדאַרפט האָבן מער קיין איינענע פאָ־ליטישע פארטיי.

די פארמערס פארטיינע — די פארמערס האָבן אפילו דאן, איג'ם גאנץ פעליק אין זייער באוועגונג, ניט פארשטאנען צו גרינדן איין נאציאָ־נאלע פארטיי. נאָר האָבן געהאט באזונדערע פּראָווינציעלע פארטייעלאך, — די פארטייען האָבן אנגעהייבן פארלירן דעם פאָליטישן באָדן פון אונטער די פיס. אין די וואלן פון 1925 האָבן זיי נאָך געקראָגן געגוג כחות דורכצו־וואַרפן שפּעטער די ליבעראלע רעגירונג. אָבער אין די וואלן פון 1926 האָט זיך א טייל פון די פארמערס (מאניטאָבא) אנגעשלאָסן אפן אן דער ליבע־לער פארטיי, אונטער'ן נאָמען "ליבעראל־פּראָגרעסיוון", און די איבעריקע האָבן טער קיין שום איינפלוס ניט געהאט אין פארלאמענט.

די סאסקאטשעוואנער פארמערס האָבן לעצטן ווינטער געפּרוּווט אָפּפרישן די באוועגונג, אָבער זיי האָבן ווידער ניט געוויזן אויסצואַרבעטן א וועלכן ס'איז פּראָגראם וואָס זאָל זיי אונטערשיידן פון די אנדערע פאר־טייען. אָט די באנייטע באוועגונג האָט ניט דערוויזן אויסצוקלייבן קיין איינציקן קאנדידאט אין די איצטיקע וואלן. פון די אנדערע דריי פארמערשע גרופּירונגען זיינען פארבליבן נאָר שיריים. בלויז אלבערטא האָט באוויזן אויסצוקלייבן ניין "יונייטעד פארמערס". סאסקאטשעוואָן און אנטאריאָ האָבן צוזאמען אויסגעקליבן דריי פארמערס פון צוויי פארשיידענע גרופּירונגען. אין מאניטאָבא איז קיין איינציקער פארמער פארטיי פארשטייער ניט דער־ווייל געווארן, און אפילו דער געוועזענער פארמערשער פירער און לעצטנס מיניסטער אין דעם קינג קאבינעט, מר. קרעראר, איז דורכגעפאלן.

די פארמערס זיינען נאָך ניט רייף פאר זעלבסטשטענדיקער פעדע־ראלער פאָליטיק. זייער פארזוך אויף דעם געביט האָט זיך געענדיקט מיט א פולשטענדיקן דורכפאל.

איבער'ן קאָפּ פון די פירער

אויב די אידן זאָלן איינשטעלן פריינטלאכע באציאונגען מיט די אראַ־בער אין ארץ־ישראל און שאפן אן אטמאָספערע פון קענזיטיקער פאר־שטענדיקונג און אכטונג, — אין דאָס איז זיכער דער ווייזן פון די אידן — מוז דאָס געטאָן ווערן איבער'ן קאָפּ פון די אָפיציעלע אראבישע פירער. עס איז קלאָר, אז מיט די לעצטע איז אוממעגלאך צוזאמען צו ריידן זיך. און וואָס מער מען זאָל גיין מיט זיי אויף פּשרות, אלץ מער ווערן זיי קריגן "גע־שוואָלענע קעפּ", און אלץ א גרעסערן מאקסימום ווערן זיי פארלאנגען.

מיר זיינען זיכער, אז די אידן קאָנען זיך יאָ צוזאמענריידן מיט די אראבישע מאסן, וועמעס אינטערעסן פאלן מער צוזאמען מיט די אידישע ווי מיט די אינטערעסן פון די אראבישע גלחים און פריצים. וועלכע זיינען איצט די אָפיציעלע וואָרט־זאָגער פונ'ם אראבישן פאָלק. די פראגע איז בלויז ווי צו דערגרייכן די אראבישע מאסן.

מיר גלויבן, אז די אידן האָבן שוין לעצטנס א היכש ביסל געטאָן אויף דעם געביט. — באזונדערס די אידישע ארבעטערשאפט. עס איז אָבער נויטיק אן אלגעמיינער פּלאן פאר אזא געמיינשאפטלאכער פארשטענדיקונג, אויף א גרויסן מאקשטאב.

עס דאַרף דערפאר ערנסט גענומען ווערן אין אנבאטראכט דער פאר־שלאג פון הערני סנעל, אידן־פריינטלאכער מיטגליד פון דער שאָ קאָמיסיע, ווענן גרינדן לאָקאַלע אידיש־אראבישע קאָמיטעטן פאר דעם צוועק אין אלע שטעט און דערפער. וואו ביידע פעלקער לעבן צוזאמען. אזעלכע קאָמיטעטן קאָנען אפשר ווערן דער מיטל צו דערגרייכן די אראבישע מאסן איבער די קעפּ פון זייערע איצטיקע זעלבסט־געקרוינטע פירער.

פון אידישן ביכער מארק אין א"י

(פון אונזער א"י קאָרעספּאנדענט)
ש. ערנסט

כתבי א. ד. גורדון. כרך חמישי. תל־אביב תרפ"ט

מיט דעם פאלגנדן 5טן באנד וועלן פארענדיקט די אויסגאבע פון א. ד. גאָר־דאָנ'ס שריפטן, וואָס ווערן ארויסגעגעבן דורך דער ארבעטער פארטיי "הפועל הצעיר" אין תל־אביב, אונטער דער רע־דאקציע פון יוסף אראנאָוויטש. דער דאָ־זיקער באנד אנטהאלט ס'רוב ברוון, פּראָ־געמענטן פון טאָג־ביכער און אינטימע נאָטיצן, פון וועלכע עס ווייזט זיך בולט ארויס די גייסטיקע פיזאָנאָמיע פונ'ם טרוימער און טעאָרעטיקער פון דער אר־בעטער און חלוצים באוועגונג אין ארץ־ישראל.

דער מחבר פון דעם דאָזיקן בוך איז באמת געווען אן אויסערגעוויינלאכער פּרעזולאָכקייט, ער איז דער איינציקער העבריאיישער "שריפטשטעלער", וואָס איז געווען כל ימיו אן ערד ארבעטער, ווייט פון טומל און גערויש פון שטאָט האָט ער געשאפן זיינע ווערק, וואָס זיינען דורכ־גערדונגען מיט אן איינגארטיקן פּאָעטיש־רעליגיעזן שוואונג. ער האָט זיין גאנצן לעבן פארבראכט אלס ערד־ארבעטער און אלס א גזיר אין מאָדערנעם זינען פון וואָרט, און זיינע שריפטן שפּרודלט טאקע א קוואל פון אידישער קרושה.

איך האָב אונטערגעשטראָכן דאָס וואָרט אידישע, וואָרט די אידישע קדו־שה איז ווירקלאך א גאנץ אנדערע ווי די נישט אידישע. די קריסטלאכע וועלט האָט גאָר אינגאנצן קיין קדושה. נישט אזוי דעם וואונדערבארן און טיפן זינען, וואָס דאָס וואָרט האָט ביי אונז אירן. עס איז דעריבער פארשטענדלאך פאר־וואָס די חלוצים אין ארץ־ישראל באציען זיך מיט אזא יראת הכבוד צו א. ד. גאָר־דאָנ'ס שריפטן זיינען מיט א סך שטארקע פערים אריינגעוועבט אין און מיט דער נשמה פון דעם אידישן ארבע־טער און חלוץ אין ארץ־ישראל.

ארי נוחם, נגד חכמת הקבלה ולומדיה מאת יהודה אריה מודרנא

יצא לאור מאת נחמיה שמואל ליבא־ווין, ירושלים, הוצאת "דרום", תרפ"ט.

דער העבריאיישער ביכער מארק איז זייער ארם אין קלאסישע ווערק פון מי־טעל אלטער און פון די פריערדיקע דו־רות. שוין א משך פון יאָרן ווי עס דער־שיינען נישט מער קיין ביכער פון דעם מין, און די עלטערע אויסגאבעס זיינען שוין ס'רוב יקר־המציאות'ן און נישט יע־דער איינער קאָן זיך זיי פארגינען צו קויי־פען.

עס איז דערפאר צו באגריסן דעם אויפטו פון ה. לייבאָוויץ ארויסצוגעבן אויף דאָס ניי דאָס קלאסישע בוך פון ר' יהודה אריה מרדינא וועגן דער לערע פון קבלה.

דער מחבר פון דעם דאָזיקן ספר איז געווען איינער פון די ערשטע פרויע גייסטער צווישן די אידן אין אויסלאָנד אין דעם 17טן יאָרהונדערט און איז פאָפּו־לער ביים לומדישן עולם דורך זיין פּי־רוש "הבונה" אויף עין־יעקב, וועלכער דערקלערט די אגדתות פון דער גמרא לויט דער וויסנשאפט.

ניסן, קוביץ בשנים עשר ספרים

מאת בן-ציון ראסקין

הוצאת זיו (ב. ברקלוי, תל־אביב, תר"ץ)

דאָס דאָזיקע ביכעלע, וואָס איז ארויס־געגעבן געווארן פון ה' ברקלוי (פארלאג "ספרות" תל־אביב) לכבוד היינקטין פסח, איז מיר ערשט איצט געקומען אין האנט און אז איך האָב עס דערזעען, האָב איך זיך באמת דערפריידט, נאָך איידער איך האָב עס געלייענט. די העבריאיישע קינ־דער־ליטעראטור איז זייער ארם און עס איז דעריבער א פארגעניגן צו זעען אזא תל'עודיק שיין ארויסגעגעבן ביכל פון אזא באריומטן קינדער דערציילער ווי בן־ציון ראסקין, איינער פון די בעסטע פּעדאגאגן אין לאנד, וואָס האָט זיך שוין קונה שם געווען מיט זיינע קינדערישע מעשה'לאך.

דאָס ביכעלע איז צוגעפּאסט פאר גאָר קליינע (פון 5 ביז 8 יאָר) קינדער, וואָס קענען קוים לייענען. דער מאטעריאל איז ס'רוב געווען פון די אגדתות פון דער גמרא, באארבעט און געגעבן אין אזא לייכט צוגענענדע פארם, אז עס פארכאפּט דאָס קינד בשעת'ן לייענען.

אז איר לייענט דאָס ביכל, פילט איר, אז דאָס האָט געשריבן א מענש, וואָס פארמאָגט א קינדערישע נשמה. דאָס ב־כעל איז דעריבער אזוי שיין און אזוי צוציענד.

ה' ראסקין האָט איצט אויף ארויסגע־נעבן נאָך א ביכעלע "גדיים המלך החולה ושלשה בניו". צייכנט זיך אויף דאָס אויס מיט די זעלבע מעלות.

מכלל איז צו באגריסן די אונטערנע־מונג פון ה' ברקלוי (פארלאג "ספרות") אויפ'ן פערלעגערישן געביט. דער פאקט אליין, וואָס אין משך פון דעם לעצטן יאָר האָט ער ארויסגעגעבן אזעלכע אינ־טערעסאנטע ביכלאך ווי "טויל בארץ"; "משחקים" און א. וו. איז דערפריינענד.

אגב: דער פארלאג "ספרות" באגונגד זיך נישט נאָר מיט ארויסגעבן קינדער־ביכלאך. ווי עס איז אנאנסירט, גרייט ער איצט צו צום דרוק א בוך מיט'ן נאָמען "ספר האשה" (די פרוי), א זאמלונג פּראָגמענטן, אפארזמען און שפּריכווער־טער פון דער אלטער און נייער העבריי־אישער ליטעראטור, ווי אויף אויסצוגן פון די קלאסישע שריבער פון דער וועלט ליטעראטור.

הונדערטער ביכער און דאָמאנען זיינען שוין געשריבן געווארן וועגן ליבע און פרויען. פון דעסטוועגן איז אזא בוך — א מין לעקסיקאָן וועגן ליבע און פרויען — א נייעס, ניט נאָר אין אונזער ארימער ליטעראטור, נאָר אויף אין דער וועלט־ליטעראטור, ווייל עס איז א ווייכ־טיקער בייטראג נישט נאָר פאר דער ליי־טעראטור, נאָר אויף פאר דער זיטנגע־שיכטע. אזא ווערק איז אויך זייער אינ־טערעסאנט פון היסטאָריש־פאָלקלאָריס־טישן שטאנדפּונקט, ווייל דער בוך וועט אנטהאלטן אלץ, וואָס דער אידישער מוח האָרץ און געדאנק האָט געשאפן וועגן דער פרוי, און דאָס איז א אוצר פון רייכן און שיינעם לעזע שטאָף, וואָס אפּעלירט צום געפיל און פארשטאנד דורך דער פארשיידנארטיקייט פון אינהאלט און סטיל.

דאָס צענויפשטעלן פון אזא ווערק איז א ריזן ארבעט און איז דעם מחבר נישט אזוי לייכט אנגעקומען. עס איז נישט אזוי לייכט "דער שפּאציר אין אונזער אלטער ליטעראטור". וואָלט עס געווען לייכט, וואָלטן שוין די שרייבער ביי היינט עס באוויזן אויפצוטאָן. די שטעלן וועגן דער פרוי זיינען צעוויט און צע־שפּרייט איבער דעם ים פון תלמוד־בב־לי און ירושלמי און אין די פיולע ספרים פון דער אידישער שירה און פיוט. און עס איז זייער אינטערעסאנט צו וויסן וואָס פאר א מחלך האָבן די אנשויאונ־גען וועגן ליבע און פרויען ביי אידן דורכ־געמאכט דורך די טויזנטער יאָרן — פון יבנה און צפורי, דורך סורא, נהרדעא און פּומבדיתא, ביז צפון אפריקע, שפּאניע, פראנקרייך דורך פּויל ביז די פוסטע וועל־דער און וויסטע פעלדער פון ליטע און ווייס־רוסלאנד. אידן האָבן טאקע געלייטן גרויסע רדיפות, דאָך איז ביי זיי קיינ־מאל נישט אפּגעשוואכט געווארן די ליבע צו דער פרוי און די פּשוט'ע הארציקע ווערטלאך און וויצן וועגן דער פרוי, וואָס זיינען צעוויט און צעשפּרייט אין תל־מוד, זיינען דורכגעדרונגען מיט טיפער אכטונג צו איר און פאָדערן די שטרייענ־סטע דורכפארשונג.

די "כינעזישע וואנט" ארום דער וועלט

פון י. פייגעלמאן

די ביבלישע געשיכטע דערציילט אונז וועגן א גאנץ לאגישער סיבה וואָרום סדום ועמורה זיינען חרוב געווארן. די דאָזיקע סיבה איז, וואָס די איינוואוינער פון יענע שטעט זיינען געווען מורא'דיק קע ענאיסטן אינ'ם געזעלשאפטלאכן זינען. זיי האָבן ניט ליב געהאט א צווייטן, איבערהויפּט אזעלכן וואָס איז גע־ווען א פרעמדער, און טאָמער האָט אמאָל איינער פארבלאנדזשעט צו זיי, האָבן זיי אים געגעבן זייער א קאלטע אויפנאמע.

אט דאָס איז געווען איינע פון די הויפּט אורזאכן וואָרום יענע צוויי ביב־לישע שטעט, סדום ועמורה, האָבן ניט געקאָנט עקזיסטירן, און זיי זיינען אפ־געווישט געווארן פון דער ערד. די ביבל שרייבט צו די דאָזיקע פאסירונג צו דער נעטלאכער קראפט. די שטעט זיי־נען פארניכטעט געווארן, ווייל גאָט האָט אזוי געוואָלט. אבער אויב מיר זאָלן אנ־נעמען, אז די איינוואוינער פון סדום ועמורה זיינען ווירקלאך טאקע געווען אזעלכע זעלבסטיקיטיקע מענשן, אזוי ווי די ביבל שטעלט זיי פאר פאר אונז, דאָן וואָלטן יענע שטעט סיי ווי חרוב געווארן פריער אדער שפּעטער.

דער מענש, זאָגט מען, איז א געזעל־שאפטלאכע חיה, און כדי ער זאָל קאָ־נען עקזיסטירן אויף דער וועלט, מוז ער זיין איינג פארבונדן און געקניפּט מיט אנדערע מענשן. און עס זיינען פאראָ־פארשיידענע פערים, וועלכע קאָנען האלטן די היינטיקע מענשן געקניפּט. קודם כל קאָן עס דערגרייכט ווערן דורך האנדלס פארבינדונגען; צווייטנס דורך וואנדערן און אומרייזן די וועלט; דרי־טענס זיינען אויך פאראן דיפּלאָמאטי־שע פארבינדונגען, און פערטנס מוזן עק־זיסטירן אזעלכע פערים, וועלכע רופן זיך — טאָלעראנץ. אין אנדערע ווערטער מיינט עס, אז כדי דער מענש זאָל קאָ־נען זיך אויסלעבן געזעלשאפטלאך, מוז ער קאנען פריי וואנדערן, האנדלען און אויף טאָלערירן א צווייטן, אפילו ווען יענער'ס באוף איז ביי אים ניט גאר שטארק אנגעלייגט.

ווען מיר זאָלן איבערזייען די אויס־גערעכנטע פערים, וועלכע האלטן דעם היינטיקן מענשן געזעלשאפטלאך איינג צענויפגעקניפּט מיט דעם צווייטן, דאָן מוז נאכפאָלגן דער זעלבער סוף, וואָס סדום און עמורה האָבן מיט צענדליקער טויזנטער יאָרן צוריק, געליטן.

די דאָזיקע הקדמה מיינט איז נויטיק געווען, כדי צו קלאָר מאכן, וואָרום די נאָנצע וועלט באקלאָגט זיך היינט, אז זי ליידט פון אן אלגעמיינעם קריזיס, און וואָרום עס איז היינט פאראן אין דער וועלט אזא אומגעהויערע גרויסע ארבעטס לאָזיקייט. פון דאָס ווייטערדיקע וועלן מיר באגריפן, אז דער דאָזיקער וועלט קריזיס איז א דירעקטער רעזולטאט פון דער נייער וועגדונג וואָס די מערסטע וועלט מלוכות האָבן אין די לעצטע יאָרן אנגענומען בנוגע די געזעלשאפטלאכע פארבינדונגען איינס מיט דאָס אנדערע.

עס זיינען געווען אמאָל עפּאָכן, — ווען די היינטיקע גרויסע לענדער זיינען פון קליין, געווארן גרויס. דאָס איז געווען א בליאונגס צייט פאר זיי — א פּעריאָדע פון אויפשוואונג און אנטוויקלונג, פון אויפבוי און פאנאנדערשפּרייטונג אין דער לייגן און אין דער ברייט. יענע עפּאָ־כען זיינען שוין אבער לאנג פאראיבער, און היינט זיי אנגעקומען אן עפּאָכע פון סאָציאלן איבערברוך. עס איז א צייט פון איינשרומפּונג און פאראָרענונג, און דע־ריבער איז עס גאנץ פארשטענדלאך, וואָס אין אזא צייט זאָלן מענשן ניט זיין באשעפטיקט, און עס זאָל הערשן אן אלגעמיינער קריזיס אויף דער וועלט.

גרויסע עקאָנאָמיסטן זאָגן אונז, אז די איצטיקע קאַפּיטאָליסטישע סיסטעם, איז אין דעם שולדיק, און דאָס איז געווים אמת, אבער די דאָזיקע קאַפּיטאָליסטישע סיסטעם איז דאָך אויך פאראנטוואָרט לאָך פאר דער נייער וועגדונג, וואָס די מערסטע מלוכות אין דער גאנצער וועלט האָבן אין די לעצטע יאָרן אנגענומען ארומרינגלען זיך מיט א "כינעזישער וואנט", איין לאנד קעגן דער צווייטער, מען רינגלט זיך ארום מיט דער היקף פון א באגרעניצטער אדער איינגאנצן אפּ־געשטעלטער איינוואנדערונג פון אנדערע לענדער, און מען רינגלט זיך ארום מיט דעם, וואָס מען האָט איבערגעריסן דעם פארדים פון טאָלעראנץ וועלכער האָט אין פארלויף פון יאָר הונדערטער עקזיסטירט צווישן פאָלק און פאָלק.

און דאָס איז דאָך דאָס זעלבע, וואָס די איינוואוינער פון סדום און עמורה ווייזן אויף דער אלטער ליטעראטור, נאָר אויף אין דער וועלט־ליטעראטור, ווייל עס איז א ווייכ־טיקער בייטראג נישט נאָר פאר דער ליי־טעראטור, נאָר אויף פאר דער זיטנגע־שיכטע. אזא ווערק איז אויך זייער אינ־טערעסאנט פון היסטאָריש־פאָלקלאָריס־טישן שטאנדפּונקט, ווייל דער בוך וועט אנטהאלטן אלץ, וואָס דער אידישער מוח האָרץ און געדאנק האָט געשאפן וועגן דער פרוי, און דאָס איז א אוצר פון ריי־כן און שיינעם לעזע שטאָף, וואָס אפּעלירט צום געפיל און פארשטאנד דורך דער פארשיידנארטיקייט פון אינהאלט און סטיל.

דאָס צענויפשטעלן פון אזא ווערק איז א ריזן ארבעט און איז דעם מחבר נישט אזוי לייכט אנגעקומען. עס איז נישט אזוי לייכט "דער שפּאציר אין אונזער אלטער ליטעראטור". וואָלט עס געווען לייכט, וואָלטן שוין די שרייבער ביי היינט עס באוויזן אויפצוטאָן. די שטעלן וועגן דער פרוי זיינען צעוויט און צע־שפּרייט איבער דעם ים פון תלמוד־בב־לי און ירושלמי און אין די פיולע ספרים פון דער אידישער שירה און פיוט. און עס איז זייער אינטערעסאנט צו וויסן וואָס פאר א מחלך האָבן די אנשויאונ־גען וועגן ליבע און פרויען ביי אידן דורכ־געמאכט דורך די טויזנטער יאָרן — פון יבנה און צפורי, דורך סורא, נהרדעא און פּומבדיתא, ביז צפון אפריקע, שפּאניע, פראנקרייך דורך פּויל ביז די פוסטע וועל־דער און וויסטע פעלדער פון ליטע און ווייס־רוסלאנד. אידן האָבן טאקע געליטן גרויסע רדיפות, דאָך איז ביי זיי קיינ־מאל נישט אפּגעשוואכט געווארן די ליבע צו דער פרוי און די פּשוט'ע הארציקע ווערטלאך און וויצן וועגן דער פרוי, וואָס זיינען צעוויט און צעשפּרייט אין תל־מוד, זיינען דורכגעדרונגען מיט טיפער אכטונג צו איר און פאָדערן די שטרייענ־סטע דורכפארשונג.

דער גרויסער מכשף פון וואָרט האָט אין זיך געהאט צופיל סטיכישן טאלאנט פאר איין געביט, און ער האָט געמוזט זיך אפּ־צאפּן פון פיל אנדערע קונסטן.

ער האָט געשטילט זיין אומפארלעשלא־כען דורשט נאָך עקספּרעסיע און אויסדרוק מיט פיל אנדערע תרופות: האָט ער זיך פארוואונדלט פאר א סטאליאר פאר זיין מעבל, און ער א צייכענער פאר זיינע טיפּן, און א דעקאָרייטער פון צאצעקעס פאר קינ־דער און איינריקלאך.

ס'איז ממש דירנד צו זעען, ווי דער רומ־פּולער, אדלערדיקער הונא האָט זיך אפּגע־נעבן מיט זיינע קינדער. רירנד און טיף מענשלאך. ביי דער גרעסטער ארבעט, וואָס האָט אים תמיד דערוואַרטעט, האָט ער נאָך געפונען צייט צו שרייבן פערזן פאר זיי־נע קינדער, זיי צו מאכן צייכענונגען און שאפן געניאלע צאצעקעס. דער טאטע אין הונא איז געווען אזוי רירנד ווי דער קינסט־לער איז געווען געניאל.

נייסטו ארום צווישן דער באלעבאטיש־קייט פון וויקטאָר הונא און לייענסט אראָפּ זיין רומפּולן לעבן פון דיר הענגענדע בילדער. איינגנטלאך איז דאָס גאנצע הויז אן אויס־שטעלונג פון גרויסן ראָמאנטיקער ביל־דער. זיי דערציילן מיך וויזנעלע ביז'ן קבר דאָס לעבן און ליידן פון דעם "וואָס האָט געזאָגט אלץ וואָס א מענש קאָן זאָגן".

אויף דעם טיש האָט הונא געשריבן די "לעגענדע פון דורות", אט איז א טישל וואָס האָט אין זיך דריי באריומטע טיש־טערס. א טינטער פון אלעקסאנדער דיר־מא, לאמארטין, זשארזש סאנד און וויק־טאָר הונא.

וואָס האָט נאָר א שייכות מיט דעם לעבן פון שטארבן פון דעם גאנן איז דאָ געקליבן און געזאמלט. זיין מאסקע, זיין האנט־פארם, פעקלאך האָר.

א באזונדער איינדרוק מאכט דאָס צי־מער פון זיין באליבטער טאָכטער, לעאָ־פּאלדין, וועלכע איז פריציטיק אוועק פון דער וועלט צום גרויסן הארצווייטאג פון פארוואונדענען פאטער.

אין א גלעזערנער שאפע זעט מען אויך גאנצע ביכער פון ספּיריטיסטישע פּראָטאָ־קאָלן, וועלכע הונא האָט איבערגעלאָזט. וויקטאָר הונא האָט געגלויבט אין לעבן נאָך דעם טויט, און האָט זיך שטארק געהאט אינטערעסירט מיט דער מיסטעריע פון טויט.

ליגן די ביכער אפן, פארגעלט און דאָס אויג לייענט זייער גוט די גרויסע ענערגי־שע שריפט פון דיכטער. די ספּיריטיסטישע פּראָטאָקאָלן זיינען רעדאגירט מיט דעם גרעסטן זאָרג ווי דער סצענאריוס פון א פּיעסע. מאָנאָלאָגן, דיאָלאָגן, באמערקונ־גען פון די מינדסטע גערוישן פון די "רו־חות" און גייסטער.

עס קאָן זיין, אז דאָס איז געקומען צום גרויסן דיכטער בעטן זיין איינפלוסרייכן נאָמען פאר אן אפיל, וועלכן די פראנצוי־זישע אינטעליגענץ האָט ארום יאָר 1881 ארויסגעלאָזט פאר די פאָנאָמירטע אידן פון צאריסטישן רוסלאנד. וויקטאָר הונא האָט זיך געשטעלט בראש פון דער דאָזי־קער באוועגונג צו העלפן די פאָנאָרם געלי־טענע. האָט גענומען זיין פען, אפשר טאקע די דאָ, וואָס ליגט אין שאכטעלע, און האָט א ליינ געטאָן זיין באריומטע און גרויסע חתימה: "וויקטאָר הונא".

דאָס איז געווען דער סימנאל, דער סימ־באל, אז די אידן האָבן די סימפּאטיע פון פראנקרייך. וויקטאָר הונא — איז דאָס ניט אין געווען דער פּרעזאָנסיפיקאציע פון דעם פראנצויזישן געוויסן?

און מיר נייען אזוי לאנגזאם אין וויק־טאָר הונא'ס הויז ביז מיר קומען צו זיין טויטן צימער. ניט דאָ איז ער געשטאָרבן, אבער מען האָט דאָס צימער אויסגעמעב־לירט ווי זיין טויטן־צימער. דאָס שווארצע הויכע בעט מיט'ן דאך, דער קאמין מיט די בילדער פון זיינע אייניקלאך, און דער טיש, ניבער דער שטענדער, ביי וועלכן וויקטאָר הונא האָט געשריבן שטיינדיק, שרייבן איז קעמפן, שטורעמען, און קעמפנדיק מוז מען שטיין אויף די פיס. פלעגט וויקטאָר הונא שטיין און שרייבן. שטיין פאר זיין אפּאָר ווי פאר אן עמוד. און שטענדיק פלעגט זיין ווייס־פאפּיר אי־ן בערגערעקט ווערן מיט הייסע געראנקען, וואָס האָבן זיך געריסן ווי שטראָמען פייער פון מח. זיי זיינען געלאפן אימפּעטפולער ווי די פען האָט זיי געקאָנט פארציכענען, זיי האָבן איבערגעשוואומען אלע ברעגעס, און ווי בייטשן האָבן זיי געשמיסן און גע־ברענט די וואונדן פון דער גאנצער מענש־הייט. זיין גרויס הארץ האָט אים אריינ־גערוסן אין דער צוקונפט, און וויקטאָר הונא איז פארוואונדלט געווארן אין א נביא. אויף זיין פּנים האָט געבלאנדזשעט אן אָפּ־גלאנץ פון די נביאים פון דער מענשהייט, וואָס האָבן זיך אויפגעהויבן העכער פון זייער צייט, העכער פון זייער דור . . .

האָט אזא ריז געקאָנט בלייבן אומבאָ־רירט פון דער אידישער מאָרטירער־נעשיכ־טע? האָט אזא מענש געקאָנט ניט דערהע־רען די יללה פון די פאָנאָמירטע אידן?

שטייט דער פייערדיקער הונא און שרייבט:

— איך שטעל מיט זיך פאר א פארטיי, וואָס עקזיסטירט נאָך ניט, די פארטיי: רעוואָלוציע—ציוויליזאציע.

די פארטיי איז געשאפן געווארן אין צוואנציקסטן יאָרהונדערט.

פון דער פארטיי וועלן ארויסוואקסן די פאראייניקטע שטאטן פון אייראָפּע, און דאָן די פאראייניקטע שטאטן פון דער גאנ־צער וועלט!

— נביאות'דיקע ווערטער!

היינט לעבן מיר שוין אין צוואנציקסטן יאָרהונדערט, הונא'ס צוקונפט־הויז —אונ־זער קענווארט. זיינע נביאות'דיקע ווער־טער זיינען נאָך ניט איינגאנצן פארווייר־קלאכט געווארן, אבער מיר שיפן זיך שוין צו זיי.

די פארטיי פון וויקטאָר הונא האָט אפ־שב פארשפּעטיקט, אבער זי קומט דאָך. די פארטיי "רעוואָלוציע־ציוויליזאציע" קליינגט אומעטום מיט אירע גלעקער. וויק־טאָר הונא האָט אמת געזאָגט: זי קומט! איר מאָרגנשטערן ווייזט זיך שוין אויף דעם הימל.

וויקטאָר הונא האָט שוין דעם מאָרגן שטערן געזעען מיט עטלאכע און פערציק יאָר צוריק, דאָרט ביי זיין שטייענדיקן שרייב־טיש אויף פאָלאָס רואיאל.

דאָס פאריזער הויז פון וויקטאָר הונא :: פון ג. פראנק

זעכצן יאָר כסדר האָט וויקטאָר הונא געלעבט אויף פאָלאָס דע וואָזש, און זיין הויז וועט היינט אויפגעהאלטן אין דער פארס ווי ער האָט דאָרט געוואוינט. דאָס הויז איז געווארן א שטאָט אוצר, און דער גרויסער מת לעבט דאָרט נאָך אלץ אין זיין הויז, ווי ער איז ארומגענאנגען צווישן די לעבעדיקע.

א הויז, וואָס ווערט קאָנסערווירט אין צוישטאנד פון דעם, וואָס האָט אין אים גע־לעבט און געאַרבעט, ווערט איבערגעצייגט מיט א הויך פון א בית עולם, אלץ איז טאָ־קע געבליבן ווי ס'איז געווען. די מינדסטע קליינקייטן איז אויף אָרט, אלע חפצים נומערירט, קאטאלאָגירט, אבער ס'פעלט־לעבן. ניטאָ דער מענשלאכער ווארימער אומרו, וואָס שפּרייזט ארום אויף די דיילן. ניטאָ די צאפּלדיקייט פון לעבן. ס'איז א מוזיי, אן אפּקלאנג פון לעבן — דאָס לעבן אליין — ניטאָ, פארשווונדן.

זעכצן יאָר כסדר האָט דער גרויסער גי־גאנט פון עם פראנצויזישן וואָרט, וויק־טאָר הונא, געטרעטן אויף די טרעפּ. דאָ האָט זיך געוואוינט מיט זיינע קינדער, מיט זיין פרוי — מיט זיינע חלומות. דאָ האָט ער געשריבן זיינע באריומטע ווערק, דאָ האָט אויף אים גערוטן בריעף די שכינה פון דער דיכטונג.

און ווי ווייט פאָפּולער וויקטאָר איז דאָן אין פאריז, באוויזט אונז די כצענע וועל־כע איז געמאָלן דורך א קינסטלער פון יע־נער צייט.

א לאָקאטאָר, וואָס קומט דינגען א דירה אויף "פאָלאָס רואיאל" (אזוי האָט געהייסן פאָלאָס דע וואָזש). דינגט זיך דער לאָקאטאָר מיט דעם איינגנטמער:

— די דירה אביסל צו טייער פאר פאָלאָס רואיאל!

— צו טייער, — וואונדערט זיך דער איינגנטמער, — צו טייער זאָגט איר. דאָן פארגעסט אבער ניט, אז דורך דעם פענ־סטער קאָנט איר זעען עפאלעכע מאָל א וואָך דאָס אויפשטיין פון וויקטאָר הונא . . .

אנטקעגן וויקטאָר הונא האָט געוואוינט אלעקסאנדער דיומא (פאָטער) און די ביי־דע שכנים פלעגן זיך זייער גוט פארהאלטן. פלעגן זיך פארטאָג עפענען די פענסטער פון די שכנ'ישע הייזער און אלעקסאנדער דיומא'ס שטימע האָט אריבערגעקלונגען צו וויקטאָר הונא:

— באָנזשור, פּאָר וויקטאָר!

— באָנזשור דיומא, באָנזשור!

און ביידע שכנים האָבן זיך צערעדט, זיך איבערגעוואָרפן מיט באמער־קונגען איבער ליטעראטור, עסטעטיק, פּאָ־ליטיק, און — צו דער ארבעט.

וויפיל בעלנים וואָלטן דאָן געווען אין פאריז זיך אריינצוציען אין פאָלאָס רואיאל

פון דער פראָווינץ

רעדזשיינע

געזעלשאפט. נאָטיצן

פון י. בערעזנער

די וויכטיקסטע נייעס פון לעצטער וואָך איז אן צווייפל דער סיום התורה פון זונ־טאָג דעם 20טן ד. מ., וואָס איז געגעבן געוואָרן פון מר און מרס. ש. גוטמאַן פון לימעריק, סאַסק., צום אָנדיינק פון זייער ערשטן קינדס ברי־מצוה, אין בית־יעקב שול. אַלעס איז דורכגעפירט געוואָרן אויף דעם קליינשטעטלדיקן אופן ווי אין דער אַלטער היים. אין אוונט איז געפּראָוועט געוואָרן א סעודה מיט פיינע מאַכלים וועלכע זיינען צוגעגרייט געוואָרן פון אונ־זער עקספּערט אין אידישע מאַכלים, מרס. שיין, וועלכע איז שוין באַוואוסט משנים קרמונים אלס ספּעציאַליסטקע אין דעם פאַך. ספּעציעל פאַר א שמחה. דער בר־מצוה האָט אויך געהאַלטן א רעדע וועלכע איז געווען פיין. אויך אנדערע האָבן גע־רעדט צו דער געלעגנהייט.

* * *

נאָך א בר־מצוה איז געווען ביי נאָרמאַן קליימאַן, איינגסטער זון פון דזש. קליימאַן, דעם שבת יולי 26, וועלכער האָט געהאַט מפטיר און אויך געהאַלטן א רעדע. א חוץ דעם איז אויך געווען א שמחה לכבוד דעם בר־מצוה.

* * *

די ברידער לאַנצבערג האָבן געקראָגן א חשוב'ן גאַסט פון פּוילן. זייערער א אינ־גערער ברודער, וועלכער איז די וואָך גע־קומען און וועט צוזאַמען מיט זיי זיין אין רעדזשיינע.

* * *

די ליבעראַלע פרויען האָבן געהאַט א פאַרזאַמלונג אין ת"ת אונטער דער פאַר־זיצערשאַפט פון מרס. ראָסי, די פּרעזי־דענטן פון דער פרויען ליבעראַלן אָרגאַני־זאַציע. דאָס איז געווען א פיינע פאַרזאַמ־לונג און האָט האָט געטראָגן ניט נאָר א פּאָליטישן כאַראַקטער נאָר אויך א געזעל־שאַפטלאַכן. מר. דאַנינג האָט גערעדט און אויך מר. אייב פרידגוט און מרס. ווימניץ.

* * *

מיס איידא ליל נייטנאַן, די איינציקע טאָכטער פון מר. און מרס. וו. נייטנסאַן, האָט גראַדואירט מיט "האָנאָרס" פון טי־טשערס קאָלעדזש.

* * *

מיס ראָסעל קען, טאָכטער פון מר. און מרס. הערי קען, האָט גראַדואירט פונ'ם טיטשערס קאָלעדזש מיט א דיפּלאָם.

* * *

מר. און מרס. ב. סיגאַל מיט זייערע 2 טעכטער פון סט. וואָלבורג, סאַסק., האָבן באַזוכט מר. און מרס. דזש. קליימאַן.

* * *

מרס. איזידאָר לעוויט פון ווייניפּעג, איז אויף באַזוך ביי מרס. געלטנער. מרס. געלטנער האָט געגעבן א דינער אין סאַס־קאַטשעוואַן האָטעל לכבוד מרס. לעוויט.

* * *

מר. און מרס. בראַנשטיין, וועלכע האָבן ניט לאַנג חתונה געהאַט אין דער זעלבער צייט מיט מר. און מרס. טשאַרלי ריינ־האַרן, זיינען צוריקגעקומען פון לייק לואיז פון זייער האָניק חודש. מרס. בראַנשטיין איז א טאָכטער פון מר. ריינהאַרן.

* * *

מר. און מרס. קנעלמאַן פון ווייניפּעג זיינען יעצט אויף באַזוך ביי מר. און מרס. ריטש.

***

מיר האָבן דאָ געהאַט א דורכרייזנדן פון וואַנקאָוער, אין דער פּערזאָן פון מר. וואַלדמאַן, לערער פון דער דאָרטיקער שלום־עליכם שול. דער זעלבער איז פרי־ער געווען לערער אין אַרבעטער רינג שול ווייניפּעג. מר. וואַלדמאַן איז טיף פאַראינ־טערעסירט אין ווייסנשאַפטלאַכן אינסטי־טוט פון ווילנע. פאַר וועלכן זלמן רייזין איז דאָ ניט לאַנג צוריק געווען. (מיר זייי־נען דאָ געשטאַנען אין פאַרבינדונגען מיט זלמן רייזין אָבער זיינען ניט בכוח געווען אים אהער אַראָפּצובריינגען). מר. וואַלד־מאַן האָט דאָ געוואָלט שאַפן "כאַטש" 25 מיטגלידער פאַר דעם אינסטיטוט. מר. און מרס. קאַבאַקער, מר. און מרס. ראָזנבערג, און בערעזנער האָבן דערוואַרטעט ביי דער סטאַנציע. מר. וואַלדמאַן איז געפאָרן קיין שיקאַגאָ.

רעדזשיינע

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי ווייסע נעוואַשענע וועש וואָס מיר מאַ־כען. פּליז רופט אונז אָפּ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422,

מעדיסין-העט, אַלטאַ.

פון מיס אסתר פּלאָטקין

מרס. לעסק און זון פון רעדזשיינע, זיינען די געסט פון אירע עלטערן מר. און מרס. דזש. פרידמאַן, און איר שוועסטער מרס. ה. לואיס. מר. לואיס געפינט זיך איצט אין דייטשלאַנד וואו ער באַזוכט זיינע עלטערן און פריינט.

מרס. טי. גולד און קינדער האָבן לעצטע וואָך זיך צוריקגעקעהרט פון א באַזוך אין ווייניפּעג, צו איר היים.

מר. ישראל פּראָסאָוו, אונזער שוחט און לערער, האָט זיך לעצטע וואָך צוריקגע־קערט פון זיין וואַקאַציע אין וואַטראָוס, און איז ווידער טעטיק אין זיינע פליכטן.

מיס ל. סייר פון ברענדאָן איז דאָ געווען אויף א באַזוך ביי איר אָנקל און טאַנטע, מר. און מרס. ל. סייר.

מרס. ד. פרידמאַן און זון האָבן זיך צו־ריקגעקערט צו זייער היים נאָך א באַזוך פון זעקס מאָנאַטן ביי אירע עלטערן אין ווייניפּעג.

מר. און מרס. וויים און זון פון אסיניבאָי זיינען אויף א באַזוך אין מעדיסין העט און זיינען די געסט פון אירע עלטערן מר. און מרס. קאַהאַן.

לאַכער קענער פון די היגע פירונגען . . . ער קאָן אַמעריקע בעסער פון אונז אַלע. אַמוויינינקסטן, אַזוי זאָגט ער אַליין . . . קיינער — און גאַרנישט געפעלט אים דאָ ניט . . . . אַלע זיינען דאָ "בור־זשוקעס", געלט־מאַכער, שאַרלאַטאַנעס, אפילו די פירער פון די היגע סאָציאַלים־טישע פּאַרטייען אויף. ער האָט ברעה אונז אַלעמען דאָ צו רעפאָרמירן — האָט עפּשטיין געענטפערט מיט אן איראָנישן שמייכל.

— הם . . . אינטערעסאַנט ! . . . באַ־קאַנט מיך מיט אים — האָט בלאַק גע־זאָגט.

— איר ווילט אים אויך קיבעצן ? — האָט דאָקטאָר רייכמאַן אים געפרעגט מיט א שמייכל.

— זאָ סוביעקט איז א מצוה צו קו־בעצן — האָט בלאַק געענטפערט — נו, דאָקטאָר — האָט ער א צי געטאָן עפּ־שטיינ'ען פאַר'ן ארבל — שנעל, די צונג בייסט מיך !

מאַשאַ האָט זיך ווידער פרוילאַך צע־לאַכט. און דאָקטאָר עפּשטיין איז אוועק צום יענעם מאַן, וועלכער איז נאָך גע־שטאַנען לעבן ליזאַ'ן.

— נו, מר. ראָסקין, ווי פאַרברייינגט איר דאָ עפּעס ? — האָ טער זיך געווענ־דעט צו יענעם.

— אַ — האָט יענער זיך א כאַפּ גע־טאָן — גאַנץ גוט. אָט, ווי איר זעט, איך האָב דאָך אָנגעקראָפּן א ריכטיקע רעוואָלוציאָנערקע אין אַמעריקע. זי דיינקט אויך פונקט אַזוי ווי איך, אין אַן אַמע־ריקע דאַרף מען ערשט שאַפן א ריכטי־קע רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג . . .

— אמת, אמת, — האָט ליזאַ אונ־טערגעכאַפּט מיט היץ — איך בין פאָל־קאָם מיט אייך איינפאַרשטאַנען . . . . . קיין אמת'ע רעוואָלוציאָנערן זיינען ביי אונז ניטאָ . . . . געווען אַמאָל ביי אונז אַמאָל א געגאַסע בלאַק, א דאָקטאָר רייכ־מאַן — און וואָס זיינען זיי איצט ? . .

— איר ווילט איך זאָל אייך פאַר־שטעלן פאַר מר. בלאַק ? — האָט עפּ־שטיין זיך געווענדעט צו ראָסקין'ען.

— א רעוואָלוציאָנער ? — האָט יע־נער געפרעגט.

— א פאַררעטער — האָט ליזאַ א גע־שריי געטאָן מיט האַס אין קול.

עפּשטיין האָט געוואָלט עפּעס זאָגן, נאָר אין דער דאָזיקער צייט איז צו אים צוגעלאָפן פּראָפעסאָר פּאַמפּע מיט אַן אימפּעט, און, א כאַפּ טוענדיק אים ביים אָרעם, האָט ער גערעדט שנעל און אין איין אָטעם :

— דאָקטאָר, אַלע געסט בעטן מיך, אַז איך זאָל פאַרשפּילן פאַר זיי מיין ציון מאַרש, איך בעט עס זאָל זיין רואיק ! . .

— גייט מיט אייער ציון מאַרש, — שפּילט בעסער די מאַרסעליעזע ! — האָט זיך אריינגעמישט ליזאַ.

(פאָרסזעצונג — טעמע)

וואַקאָו, סאַסק.

זונטאָג דעם 20טן יולי איז דאָ פאָרגע־קומען א שיינע שמחה ווען די פאַרלאָבונג פון מיס בעטי ראָטשטיין צו מר. טשאַרלס ראָטבערג איז געפייערט געוואָרן.

ארום פּופּביק געסט זיינען געווען אנ־וועזנה, צווישן זיי אויעלכע וואָס זיינען אריינגעפאָרן פון ראָסטערן און פריניץ־אַלבערט. צווישן די געסט איז אויך געווען מר. א. א. איזראַעל, דער מערב קאַנאַדער דירעקטאָר פון דער ציוניסטישער אָרגאַני־זאַציע. אויף זיין אויפרוף זיין אויפרוף איז געוואָרן געוואָרן $100 פאַר אריינ־שרייבן דעם נאָמען פון די פאַרלאָבטע אין דעם גאָלדענעם בוך פון נאַציאָנאַל פאָנד. מר. פרעד שניי איז געווען פאַרזיצער פון דעם אוונט.

פאָר רעדזשיינע און אומגעגנט

באַזוכט

שיינס נייעם רעסטאָראַן

די בעסטע היימישע כשר'ע מאַלצייטן צו יעדער צייט. איר קאָנט קריגן היימישע מאַכלים און רומס צו יעדער צייט. מאַכט שיינס פאַר אייער היים. מיר ספּעציאַלי־זירן זיך אין באַנקעטן, פּאַרטיס און אַלערליי אַנדערע שמחות

Shein's Restaurant
1817 Halifax St. Phone 5738
REGINA

ווען אין רעדזשיינע
טראַוולט ביי
ראָיס טעקסי
העפלאַכע דרייווערס
גוטע קאַרס
בעסטע פרייזן
פרעגט פאַר א קאַר אליין צו טרייבן
ROYS TAXI
Phones: 22020 — 5555

קאַלגאַרי

געזעלשאפט. נאָטיצן

מר. גערשטנקאָרן פון בני ברק קאָלאָ־ניע, האָט דאָ פאַרבראַכט עטלאַכע טעג, שאַפנדיק $1.000 פאַר זיין באַנק, ער איז אָפּגעפאָרן נאָך וואַנקאָווער.

מרס. ה. בערסטאָן, האָט געגעבן אַ אוונט פאַר מר. און מרס. פינערמאַן פון סטאַר סיטי. דער שריפטשטעלער הירש־ביין האָט פאַרגעלייענט פון זיין בוך "אינדיע".

מר. און מרס. ז. פּאָפּערני, האָבן גע־געבן אַן אוונט פאַר מר. און מרס. פויר־מאַן. עס איז געווען א פיינער עולם און אסתר שומיאַטשער האָט פאַרגעלעזן לי־דער פון איר בוך "אין שעה'ן פון ליב־שאַפט".

800 אַרבעטסלאָזע האָבן געקראָגן דעם ערשטן מאַלצייט פון דער שטאָט קיד.

די ליינס אָרגאַניזאַציע האָט געגעבן א בלומען טאָג פאַר דער היילף פון די בלינ־דע. עס איז געווען א גרויסער דערפאָלג.

מר. הערמאַן פון וואַנקאָווער איז דאָ אין שטאָט פאַר געשעפט אַנגעלעגנהייטן.

מר. קופּערמאַן פון וואַנקאָווער איז אין קאַלגאַרי פאַר געשעפט אַנגעלעגנהייטן. ער געפינט זיך אין פאַליסער האָטעל.

מרס. שיינין, איינע פון דער עקזעקו־טיווע פון פרע שול, איז אין וואַנקאָווער פאַר א פּאָר מאָנאַטן.

מיס דאָרים דיימאַנד, פון עדמאָנטאָן, איז דאָ צו גאַסט ביי מר. און מרס. לואיס דיימאַנד.

מר. יונה שילער מיט די קאַנדידאַטן פון א. צ. א. האָבן זיך צוריקגעקערט פון קאַליפאָרניע, פון דער א. צ. א. קאַנפע־דעניע.

מר. מאָרים שאַלאָמעניקא האָט גע־וואוינען צוויי פרייזן אין א קאַנטעסט פון שווימען. ער פאָרט קיין בענף צו א גרע־סערן קאַנטעסט פון שווימערס.

מר. און מרס. שאַו און טאָכטער פון ווייניפּעג, זיינען דאָ פאַר א באַזוך. זיי

ברייזסטערס טעקסי
פאַליסער האָטעל
פּעקאַרדס סעראַנס
ספּעציעלע קאַרס פאַר חתונות
טעלאַפאָן קאַרס אין סערוויס פון קאַלגאַרי צו בענף, אַנפאַנגענדיק דעם 15טן מאַי.
טעלאַפאָן באַס סערוויס, פון קאַלגאַרי צו וואַטערטאָן לעיק, אַנפאַנגענדיק דעם 5טן יוני.
טעלעפאָנס
M 9988 and M 9888
Brewster Transport Co.
LIMITED

פאַרגעסט ניט אייערע טייערסטע
מיר מאַכן
מצבות
ספּעציעל דעוויינג פאַר אידן
צו מעסיקסטע פרייזן
ALBERT J. HART
1821-2 St. East Phone M3601
CALGARY

פראַדקין און שומיאַטשער
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַרס
611 - גרין עקסטשענדזש בילדינג
אפיס טעלעפאָנען :
M 7110 M 7148
רעזידענס טעלעפאָן
M 1975
FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

24 שעה צו אייער באַדינונג
סיטי 50 סענט טעקסי
יעדער דרייווער א באַשיצער, פּרובירט אונז אויס איינמאָל
M 7766 M 9229
קאַנטרי טריפּס צו רעדוצירטע רייטס בענף און צוריק $5.00 פאַר יעדן
חתונות א ספּעציאַליטעט
הייפּט אפיס
206 8th Ave., East

CALGARY BEER
"די ביר מיט א רעפּוטאַציע"
די מאַיעסטעטישע שפּיצו פון די ראַקי מאָונטענס, זיינען ענג פאַרבונדן מיט "די ביר מיט א רעפּוטאַ־ציע" — קאַלגאַרי ביר. פונקט אַזוי פאַר־שיידן ווי א באַרג איז פון א טאַל. ווייל זי ווערט געמאַכט מיט דער ריינער בלישטשענדיקער וואַסער וואָס פליסט פון די מיט־איינ־דערנידערטע בערג טייכן.
קאַלגאַרי ביר
"ס'איז דאָס וואַסער"
CALGARY BEER
EXPORT LAGER
The Malt Beer of Canada

פּוירניטשור מואוינג און סטאָרעדזש
פול קאַר דיסטריבוטאָרן
קאַרטעדזש איינזשענסיס, סי. פּי. און סי. ען. איינגאַנען
קוילן העגדלער
טעלעפאָן 93041
REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED

רעדזשיינע אויפמערקזאַם רעדזשיינע
י. בערעזנער
איז דער קאַרעספּאָנדענט און פאַרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייזער שטאָט און אומגעגנט
מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון רעדזשיינער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. י. בערעזנער, 103 ניו אָרמאָור בלאָק, וועלכער איז אויך באַפולמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּשאָנס פאַר "דאָס אידישע וואָרט". שרייבט אָדער טעלעפאָנירט
5365

קאַלגאַרי אויפמערקזאַם קאַלגאַרי
מר. הענרי זיסקינד
איז דער קאָרעספּאָנדענט און פאַרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייזער שטאָט און אומגעגנט
מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון די קאַלגאַריער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. הענרי זיסקינד 109 זיבעטע עוועניו, איסט, וועלכער איז אויך באַפולמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּשאָנס פאַר "דאָס איד. וואָרט". שרייבט אָדער טעלעפאָנירט צו אים
M 6177 אָדער W 1733

האָבן באַזוכט די־הערבשביינס און מען האָט פאַרבראַכט א פיינעם אוונט.

מיס בערטא פעפער האָט געגעבן אַן אוונט פאַר מיס דאָרים דיימאַנד.

ערשט-קלאַסיקע
שפּייז
קריגט מען ביי
EMPIRE CAFE
227-EIGHTH AVE. E.
CALGARY
Mr. Luey Defoo, Manager

צו אַלע אידן פון קאַלגאַרי און אומגעגנט
ווינשן מיר צו אַנאָנסירן אַן מיר האָבן דערעפנט דעם נייסטן און סאַמע מאָדערנעם קאַפע שאָפּ און רעסטאָראַן אין מערב קאַנאַדע
בוכשטעבלאַך ניי
מיר לאָדן אייך אין צו באַזוכן אונז און איבערצייגן זיך אַליין
York Coffee Shoppe
YORK HOTEL
7TH AVE. AT CENTRE ST.
CALGARY

Arcade Beauty Parlors
ספּעציאַליזירן זיך אין פּערמאַנענט ווייוויינג, מאַרסעלינג, פינגער און וואַסער ווייוויינג
און אין אַלע ליינס פון שיינהייט קולטור.
פאַר אַפּאָינטמענטס רופט אָפּ
M 3868

Standard Motors Super-Service Limited
Cor. 1ST ST. EAST—7TH AVE.
PHONE M3466
יוניאָן גאַזאָלין און אויל, קאַרס גע־וואַשן, געפּאָלישט און געריזט. קרענק קיים אָטאָ טייער סערוויס — דזשע־נעראַל סערוויס צו אַלע קאַרס.
הערי דוואָרקין מעל פאַרקינס

DRS. MESSENGER & MESSENGER
Chiropractic Offices
CALGARY EDMONTON
קאָמפּליט עקס-רעי
לאַבאָראַטאָריע אין ביידע אפיסעס.
מיר וואָלטן געוואָלט זעען זיך מיט יעדן כאַן, פרוי און קינד וועמען געזונט איז אונטער נאָרמאַלן צושטאַנד, און דערציילן זיי פון די וואונדערבאַרע רעזולטאַטן וואָס מיר באַקומען אין דעם ווידער־אויפ־בוי פון'ם געזונט דורך כיראָפּראַקטיק רעגולירונגען.
באַראַטונגען פריי

S. C. W. Morris, M.D., C.M.
Associate Clinic Bldg.
214 6th Ave. W., Calgary
פּראַקטיק באַגרענעצט צו פיזישער טעראַפּי און איר אַנווענדונג צו אַל־געמיינע מעדיצינישע און כירורגי־שע צושטאַנדן.
ספּעציעלע אויפמערקזאַמקייט געגעבן צו הויס־קראַנקהייטן, "בעניטע יר־רינאַרי סיסטעם", "דזשענאַקאָלאָ־גי און העמאָראָהאָידס"
Phones: Res. M3696; office M9577

נאָר עטלאַכע יאָר פאַסט גראַדואַיט אַרבעט אין ניו יאָרק און מאָנטרעאַל, האָט
DR. F. H. WHEELER
דערעפנט אפיסעס אין
302 אלבערטא קאָרנער
וואו ער ספּעציאַליזירט זיך אין קראַנקהייטן פון עופה'לאַך און קינדער
Phone M 4466 Res. W 1731

DR. L. O. BEAUCHEMIN
פאַסט גראַדואירט פון מאָנטרעאַל און שיקאַגאָ.
צוויי יאָר ספּעציעלער סטודיום אין פאַרין פראַנקרייך.
ספּעציאַליטעטן
יורינאַרי, הויט קראַנקהייטן, פרויען קראַנקהייטן.
Ste. 201-202 Alberta Corner
Phones: Office M2011; House M1765
CALGARY ALBERTA

לייכטע ווי פעדערן קייקס און פּלייקי פאַי קראַסט געמאַכט לייכטער מיט
Robin Hood FLOUR
ראָבין הוד מעל
SELECTED HARD SPRING WHEAT
ROBIN HOOD FLOUR
ROBIN HOOD MILLS LIMITED
פּאָזיטיוו "געלט צוריק" גאַראַנטיע אין יעדן זאַק

אויף פרעמדע וועגן
א שפּאַנענדער ראָמאַן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער
פון דר. ל. כ—ן

(פאָרסזעצונג)

— פּראָפעסאָר — איז בלאַק צו אים צוגעלאָפן מיט אן אימפּעט — אויף נעך, איך דאַרף אייך נויטיק האָבן ! . . .

— וואָס איז דער מער ? — האָט זיך יענער א כאַפּ געטאָן, אויפהערנדיק שפּילן.

— קומט, איך דאַרף אייך עפּעס זאָגן, אַבער שנעל ! . . .

פּראָפעסאָר פּאַמפּע האָט זיך אויסגע־חוזן פון אָרט, זשמורעדיק נייגעריק מיט זיינע קליינע אויגלאַך אויף מר. בלאַק'ן.

בלאַק האָט אים גענומען אונטער'ן אָרם, און, אָפּפירנדיק אים ווייט פון דער פּיאַנאָ, האָט ער זיך אָנגערופן :

— זאָגט נאָר, פּראָפעסאָר, וואָס האָט איר צו אונזערע אויערן ? . . .

יענער האָט אים אָנגעקוקט פאַרוואונ־דערט.

— איר מיינט טאַקע אויף אַן אמת, אַז איר קאָנט שפּילן ? . . .

דער פּראָפעסאָר האָט זיך אָנגעבלאָזן.

— מילא — האָט אים בלאַק ווייטער געקיבעצט — אַז איר שפּילט אַמאָל פאַר גראַבע יונגען, קאָנען זיי מיינען, אַז איר זייט עפּעס . . . אַבער פאַר אונז, פאַר אינטעליגענטע מענשן, וואָס יעדער פון אונז . . .

אַבער יענער האָט שוין געקוקט אויף אים מיט פאַראַכטונג און ער האָט אים ניט געלאָזט ענדיקן :

— איר זייט אויך א מכין אויף מיין מוזיק, הא ? — האָט דער פּראָפעסאָר אים אונטערבראָכן מיט כעס און איז אוועקגעגאַנגען צו אַן אַנדער גרופּע, צווי־שען וועלכער עס האָט זיך אויך געפונען מר. ספּון.

בלאַק האָט אים באַגלייט מיט זיינע גנב'ישע בליקן און ער האָט געלאַכט אין זיך. דאַן האָט ער גענומען זוכן אויף אַלע זייטן א נייעם "קרבן" . . . . ער האָט דערזען ניט ווייט פון זיך די אַנאַר־כיסטקע ליזאַ — מיט דר רויטע, קורץ געשאָרענע האָר, וועלכע האָט זיך אונ־טערהאַלטן מיט א הויכן, שטאַרק־געבויטן מאַן אין די מיטעלע יאָרן.

בלאַק האָט יענעם ניט געקאָנט, ער האָט אַבער דערקאָנט, אַז יענער איז נאָך א גרינער, און א הייסער רעוואָלו־ציאָנער.

ליזאַ האָט אויסגעקוקט באַגייסטערט, געדרעט עפּעס צו יענעם און געמאַכט מיט די הענט, יענער, מיט אַן ערנסטן פּנים און ריקע, שוואַרצע וואַנצעס, האָט איר געענטפערט אויף א טיפער באַסאָווער שטימע.

און קוקנדיק אויף יענעם און אויף לי־זאָ'ן, האָט בלאַק א טראַכט געטאָן :

— נו, יאָ, ביז דער צוקונפטיקער פריי־ער געזעלשאַפט, האָט שוין דערוויל ליר־

— נו, יאָ, ביז דער צוקונפטיקער פריי־ער געזעלשאַפט, האָט שוין דערוויל ליר־זאָ, ווי עס שיינט, א קעגנווירטיקן פרי־שען און רעוואָלוציאָנערן אַביעקט פאַר אירע פריע ליבע עקספּערימענטן ! . . .

ע ראַיז צוגעגאַנגען צו דער גרופּע, וואו עס זיינען געשטאַנען רייכמאַן, עפּשטיין און מאַשאַ.

— ווערטע מאַדאַם — האָט ער זיך געווענדעט מיט א פריילאַכער מינע צו מאַשאַ'ן — אַלץ זעט מיר זאָגן — ווער איז עס אָט דער נייער פאַרשוין, וואָס שטייט דאָרט מיט דער רויטער אַז זפריי־ער מענשהייט און רעדט ?

— וועלכע רויטע און פריע מענש־הייט ? — האָט זיך מאַשאַ צעלאַכט.

— אָט, איך מיין מיט ליזאַ'ן . . .

מאַשאַ האָט זיך נאָך העכער צע־לאַכט.

— די רויטע און פריע מענשהייט... כא, כא, כא ! — האָט זי געלאַכט — אוי, צום טייוול זאָל ער גיין, אזא טייוול !

דאָקטאָר עפּשטיין און דאָקטאָר רייכ־מאַן האָבן זיך אויך צעלאַכט.

— ווער איז ער פאַרט ? — האָט בלאַק ווידער געפרעגט מיט א כיטרען שמייכל.

— דאָס איז ראָסקין, א רעוואָלוציאָ־נער' צוויי וואָכן אין אַמעריקע, א שרעק־

יעדער פלעשל
פון פעטע, ריינע
סיטי מילך
איז דורכאויס פאַסטעריזירט פאַר אייער באַשיצונג.
City Dairy LIMITED
Phone 87 647

פעליסיערס לימיטעד
בריוערס פון
קאַנטרי "קלאַב" ביר
גאָלדן גלאָו אייל
XXX סטאַוט
בריודי — אַסבאָרן און מאַלווי, ווייניפּעג
טעלעפאָנען : — 42 304-5-6
פינקטלאַכע דעליווערי צו פּערמיט האָלדערס
צו פאַרקויפן אין
מאָניטאָבאַ — סאַסקאַטשעוואַן — אַלבערטאַ
PELISSIERS LIMITED
COUNTRY CLUB

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאַרמאַן

(פאָרטזעצונג)

— וואָס איז דאָס פאַר זאַל? צו וועלכן צוועק איז ער געבויט געוואָרן? איז דאָ געווען א פאַרזאַמלונגס פּלאַץ פון דעוואָלוציאָנערן? פאַר א געהיימער רעליגיעזער סעקטע, אָדער גאָר פאַר פאַר־ליבטע?

אָבער דאָ איז ניט געווען קיין ברעקל מעבל, וואָס זאַל אָנווייזן, אז מענשן האָבן זיך דאָ געזען פאַרזאַמלט.

אָדער פיליבט לינט דאָ ערגעץ באַ־האַלטן אין אוצר, האָט א בליץ געטאָן אין לעמעקס קאָפּ. ער האָט געהערט, אז אין די אַלטע צייטן האָבן די רייכע באַראָנען און קיניגן באַהאַלטן זייערע רייכטימער אין שאַרקאַמערן טיף אין דער ערד; פון לייכטס פון נאַלד און ברילליאַנטן.

געלט נייציק ווי לעמעקע איז געווען, און האָפנדיק אַז ער וועט דאָ געפינען אַן אוצר האָט ער איצט פאַרגעסן אַז אַלע געפאַרן און ער האָט אָנגעהויבן אַרומ־צוזוכן אין אַלע ווינקעלאַך, פיליבט וועט ער דאָ געפינען אַן אוצר.

אויף איין פּלאַץ האָט זיין שאַרפע אויג באַמערקט אַז א ברעט אין דעם באָדן אין הויז איז לוז, עס איז ניט געווען אַזוי פעסט צוזאַמענגעשלאָגן ווי די אַנדערע ברעטער. ער האָט געפּרוּווט דאָס ברעט רירן פון אָרט און עס האָט זיך געלאָזט אויפהויבן און דאָ האָט לעמעקע באַמערקט ווידער א טונקעלע עפענונג, וואָס האָט געפירט ערגעץ אין דער טיפעניש.

זאָל אָן דאָ זיך אַרונטערלאָזן?

דער נייציקער דייטשער קאָמאַנדיר איז געווען אַזוי שטאַרק פאַרקאַכט אין דעם געדאַנק אז דאָ מוז זיך ערגעץ גע־פינען א באַהאַלטענער אוצר, דאָס איז האָט ניט לאַנג געטראַכט און ער איז אַראָפּגעגאַנגען אין דער טונקעלער עפע־נונג.

די ליכט וואָס עס האָט אַריינגעשיינט אין זאָל האָט צו אים ניט דערגרייכט, און טאַפּנדיק אַרום זיך אין דער פינסטער האָט ער פאַרזיכטיק געשטעלט זיינע טריט אַלע זיינע, גלידער האָבן געפיבערט פון דערוואַרטונג, אז אָט, אָט און ער וועט ענפינען דעם באַהאַלטענעם אוצר.

דאָך פּלוצלונג האָט ער אַרויסגעשטו־סען א שרעקנס געשריי, דען זיינע פינ־גער, וועלכע האָבן געטאַפּט איבער פינ־סטער, האָבן איצט באַרירט עפּעס, וואָס האָט אים אויפגעשווידערט און אָפּגע־קער פאַרשווענדער. אָבער פאַר זיינע מעני־שען איז ער געווען שרעקלאַך קאַרג. ער האָט געשאָטן אַרום זיך מיט גאַלד, זיי־נע אַרבעטער האָבן אָבער געמוזט אַרבעטן זייער שווער, אָן א מאָס און אָן א צייט און האָבן קיינמאָל ניט געקראָגן באַצאָלט פאַר זייער אַרבעט. טישקעוויטש'עס משו־געת'ן זיינען געווען באַקאַנט אין דער לענג און דער ברייט פון לאַווינער געגנט, אַזוי, דאָס מען איז שוין געווען צוגע־וויינט, אז רעדנדיק מיט א מענשן גאַנץ פריינטלאַך, זאָל ער פּלוצלונג נכאַפּן א בייטש און אָנהויבן שלאָגן דעם מענשן, צו וועלכן ער איז געווען גאַנץ פריינט־לאַך.

מיט זיין יונגן אידישן אַרבעטער, נחום זיוו איז טישקעוויטש געווען ווייניקער רעספּעטיש. דען ער האָט געהערט, אז דער איך איז א רעוואָלוציאָנער, א מיאַ־טעושניק, אָדער גאָר א אַנאַרכיסט. און דער פּוילישער פּריץ פלעגט אימער זאָגן, דאָס אַזעלכע מענשן דאַרף מען אויפהייב־נען, אָבער ער אַליין האָט פאַר זיי מורא געהאַט, און פלעגט זיי אויסמיידן. ער פלעגט דאַרום אויך דעם אידן זעען ווייניקער ווי זיינע אַנדערע אַרבעטער.

פון דעסטוועגן, האָט נחום זיוו אויף פיל געלעגן פון זיין משוגענעם פריץ. אַר־בערהויפּט האָט ער געליטן דערפון, וואָס טישקעוויטש פלעגט פאַר אים אויסזוכן אַרבעט ביז שפּעט אין דער נאַכט, אַזוי דאָס דער יונגער מאַן פלעגט זעלטן קו־מען זעען זיין געליבטע בת־שבע.

ביז ענדלאַך האָט ביי אים געפּלאַצט דער געדולד און ער האָט באַשלאָסן צו אַנטלויפן פון הויף, טעג זיין וואָס עס וויל.

אָן דאָס איז געווען אין יענעם אָוונט, ווען נחום זיוו איז געווען אַנטשלאָסן, אַז שפּעט אין דער נאַכט וועט ער זיך אַרויס'גנב'ענען פון הויף אום צו גיין צו זיין געליבטער און צו באַשטימען, ווען זי זאָל צוזאַמען מיט אים אַנטלויפן.

ווערנד נחום זיוו האָט ביי דער אַרבעט געמאַכט זיינע פּלענער וועגן אַנטלויפן מיט זיין געליבטער איז גראַף טישקע־וויטש געגאַנגען צו דער אַרימער אידישער הייזיק הינטער דער שטעט, וואו ס'האָט געוואוינט בת־שבע'ס מוטער און וואו ער האָט באַשטימט צו באַגעגענען זיך מיט דער מאַכטער.

דער גראַף איז געווען איינגעוויקלט אין א בריינט מאַנטל, און אויף זיין קאָפּ האָט ער געטראָגן א הוט מיט בריינע ראַנדן אום מען זאָל אים ניט בריינע אָנקענען.

מיט א קלאַפּנדיקן האַרצן פון אָן מיט טרערן אין די אויגן איבער איר שווערן שיקזאַל האָט בת־שבע רוז דער־וואַרט. דעם גראַף־שאַרלאָטאַן אין דעם קלייניגס גאַרטן פון אַלט מוטער'ס וואוינ־נונג. זי האָט אים דערוואַרט, ווייל זי האָט מורא געהאַט פאַר איר מוטער, פאַר איר געליבטן אין פאַר אים זעלבסט, דען טישקעוויטש איז געווען דער מעד־טיקסטער מאַן אין יענער געגנט פון ליי־טע. אויף גראַף טישקעוויטש'עס לאַנד, וואָס האָבן זיך געצויגן מיילן ווייט דורך ליטע און פּוילן, האָבן געוואוינט צענדלי־קער טויזנטער מענשן. גאַנצע שטעט און דערפער זיינען געווען געבויעט אויף זיין ערד, און די דאָזיקע אַלע טויזנטער מענ־שען האָבן דעם משוגענעם קאַפּריזנעם פריץ באַטראַכט אַלס זייער הערשער און האָבן געציטערט פאַר אים.

די שיינע אַרימע בת־שבע האָט דאָרום שפּעט אין דער נאַכט דערוואַרט דעם גראַף, ווייל ער האָט איר באַפוילן, אָבער ווען ער האָט זיך געזעצט לעבן איר אין דער קליינער גאַרטן שטיבל, האָט ער ניט באַמערקט די טונקעלע געשטאַלטן, וואָס האָבן פאַרביי געשוועבט פאַרביי דעם קליינעם פענסטער.

— ער איז שוין דאָ, דער הונט! — האָט געמורמלט א שטימע. — הער נאָר צו, ראַגאַוויין, דאָס בעסטע וואָלט געווען ווען איך זאָל אים איינפאַך אַראָפּנעמען זיין קאָפּ.

— זיי גערולדיק סעמיאַן, — האָט ראַ־גאַוויין אים געענטפערט שטיל, — ער וועט שוין קריגן פון אונז זיין חלק.

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער זיך געשטעלט לעבן פענסטער אַזוי, דאָס ער זאָל קאָנען זעען און הערן וואָס אין אינ־ווייניק קומט פאָר, ווערנד ער אַליין זאָל בלייבן אומבאַמערקט.

— מיין ליבעס קינד, — האָט ער גע־הערט דעם גרויסן פּריץ רעדן, רוק זיך צו אביסל נעענטער צו מיר.

ציטערדיק מיט אַלע אירע גלידער האָט די דערשראָקענע אידישע מיידל דער־פילט זיין באַפעל.

דער גראַף האָט אָנגענומען איר שמאָ־לע און ווייסע האַנט, האָט איר מיט א שטאַרקער קראַפט צוגעצויגן צו זיך און ער האָט איר אַרומגענומען אַרום איר טאַליע.

די אידישע מיידל האָט געוואָלט איידל זיך באַפרייען פון אים, דען זי האָט מור־א געהאַט צו דערצאָרענען דעם פּריץ, דאָך איז איר דאָס ניט געלונגען, דען טישקעוויטש האָט איר אימער פעסטער צוגעדריקט צו זיך.

— איך גלויב ניט דאָס דו ביזט אַזאַ נאַר, דאָס דו ביזט אַזאַלסט ניט פאַרשטיין אַז איך ליב דיר, — האָט דער מעכטיקער שאַרלאָטאַן גערעדט צו איר מיט א פאַר־שאַמטער שטימע. — דו ביזט שיין, דיין נאָמען איז רויז, און דו ביזט טאַקע פּרעכ־טיק ווי א רויז; אָבער דו וועסט פאַר־וועלקט ווערן אין אַרימקייט אין אין גראַ־בער אַרבעט אַלס א דינסט, איך וויים אַז דו ליבסט נחום זיוו'ן, אָבער איז דאָך אויף אַז אַרימער און גראַבער אַר־בעטער אין די הענט פון די דייטשן, נאָר אויב דו ווילסט, וועל דיר געבן די מעג־לאַכקייט אים צו הייראַטן. איך וועל אויף ביידן געבן א סך געלט, און אויסער דעם וועל איך אים פוליטשנדיק פריי מאַכן פון דער דייטשער מיליטערישער מאַכט, דו וויים טאָדאָ אַז איך בין פאַן טישקעוויץ

(פאָרטזעצונג קומט)

זי האָט געטרוימט פון ליבע און גליק
ער פון גאָלד און לוקסוס

פּאַעטן האָבן זייער ליבע באַזונגען, מענשן האָבן זיי מקנא געווען, אָבער קיינער האָט ניט געזואוסט וואָס הינטער די קוליסן טוט זיך

פון א. סוויטמאַן

אין בודאַפּעסט קומט איצט פאַר א זייער סענסאַציאָנאַלער מאָרד פּראָצעס. א יונגער אַריסטאָקראַט, א באַוואוסט־טער אַדוואָקאַט, א גרויסער מלחמה העלד, ווערט גע'משפּט פאַר דערמאָר־דערן זיין יונגע, שיינע פרוי, די געווע־זענע אַנגאַ פאַרנאַש, א שטערן פון דער אונגאַרישער בינע.

אז א מאַן זאָל דערמאָרדערן א פרוי, א פרוי א מאַן איז שוין הייניטיקע צייט ניט אויא גוואַלדיקע נייעס, און דאָך איז דער דאָזיקער מאָרד איינער פון די גרעסטע סענסאַציעס.

אַנגאַ פאַרנאַש איז געווען א קינד פון אַרימע עלטערן, אָבער די נאַטור האָט איר באַנאַכט מיט שיינקייט, חן און מיט א גרויסער קונסטלער נשמה. צו ניינצן יאָר האָט זי איבערראַשט און אַנטציקט די גרעסטע דראַמאַטישע קריי־טיקער פון אייראָפּע, און זי האָט געפאַנ־גען די הערצער פון די צושויער. פאַר־שטייט זיך, אז זי האָט באַלד געקראָגן פיל מעגער פאַרערער, וואָס האָבן זיך געוואָרפן צו אירע פיס, געבעטן איר האַנט און איר הערץ.

זי האָט איינעם אויסגעקליבן, דעם וואָס זי האָט געדייַנקט אז ער איז דער שענסטער, דער איידלסטער און דער ווירדיקסטער צו זיין איר לעבנס באַ־גלייטער. זי האָט געהייראַט מיט'ן יונ־גען אַדוואָקאַט באַלאַ עדערלי, א מלי־חמה העלד, א גרויסער ספּאָרט און וועמען־מען האָט געהאַלטן פאַר א ריי־כען מאַן.

די הייראַט איז געווען דער שלוס פון א זייער ראָמאַנטישער ליבע, א ליבע, וואָס איז באַזונגען געוואָרן פון פּאָעטן. אין דער התונה האָבן זיך באַטייליקט די קינסטלער וועגן פון בודאַפּעסט און אויך די אַריסטאָקראַטיע.

א גאַנץ יאָר צייט האָט דאָס פאַרל געדעבט אין זייער ליבעס נעסט, אין א ווילע אין די קאַרפּאַטן בערג.

מיט עטלאַכע וואָכן צוריק איז גאַנץ בודאַפּעסט, ווי פון א דונער געטראָפן געוואָרן, ווען עס איז אָנגעקומען די ריי־עס אז די גרויסע קינסטלערן איז פּלוצ־לונג געשטאָרבן אין א האַטעל אין די טיראָלער בערג אין עסטרייך.

דער עולם האָט נאָך רעכט ניט אָפּגע־אַטעמט פון דער שרעקלאַכער בשורה, ווען זיי האָבן זיך דערוואוסט דעם אומ־גלייבלאַכן פאַקט, אז דער קינסטלערנס מאַן איז אַרעסטירט געוואָרן אויף דער קלאַגע, אז ער האָט זיין פרוי דערמאָר־דערט.

די אויספאַרשונג וואָס די עסטרייכי־שע און אונגאַרישע פּאָליציי האָט גע־מאַכט, האָט פעסטגעשטעלט די פאָלגנ־דע פאַקטן:

ערשטנס, האָט עדערלי צוגערעדט זיין פרוי צו פאַרן מיט אים אין די טיראָ־לער בערג, און צוויטנס, האָט ער איר באַאיינפלוסט אַרויפצושטיינען אויף איי־נעם פון די העכסטע און געפערלאַכסטע בערג, אז פון דעם בערג איז זי אַרונ־טערגעפאַלן, אָבער דורך א צופאַל איז זי אַרויפגעפאַלן אויף די צווייגן פון א ריזיקער בוים און זי איז געבליבן לעבן. בערג־וועכטער האָבן געהערט, ווי די יונ־גע קינסטלערן האָט געזאָגט אז איר מאַן האָט איר א שטויס געטאָן און דערפאַר איז זי אַרונטערגעפאַלן.

די פרוי איז א לייכט פאַרוואונדעטע געבליבן געוואָרן אין האַטעל. דעם זעלבן טאָג האָט זי זיך גענומען באַ־קלאָגן אז זי האָט שמערצן אין מאָגן, מען האָט געבראַכט א דאָקטאָר, וועל־כער האָט דערקלערט אז זי איז איינגע־געפאַר. אויף מאָרגן איז איר צושטאַנד געוואָרן ערגער, זי האָט זיך באַקלאָגט אז זי פילט זיך זייער שוואַך און אז זי קאָן ניט שלאָפן.

דער דאָקטאָר האָט איר פאַרשריבן א שלאָף מיטל.

ווען דער דאָקטאָר איז אויפ'ן צוויי־טן טאָג ווידער געקומען, האָט אים דער קראַנקער'ס מאַן באַגעגנט אין דער לאַבי פון האָטעל. מאַן אים געזאָגט אז זיין פרוי שלאָפט, און ער וויל ניט אז מען זאָל איר שטערן. מיט א טאָג שפּע־טער האָט ער ווידער באַגעגנט דעם דאָק־טאָר און האָט אים געזאָגט אז זיין פרוי איז שוין פאָלשטענדיק געווען. דעם זעלבן טאָג האָט עדערלי אויף אָפּגעזאָגט די נוירס.

אויף מאָרגן, פיר אויזיגער נאָכמיטאָג האָט מען אויף שנעל גערופן דעם דאָק־טאָר אין עדערלי'ס אָפּאַרטמענט, דער דאָקטאָר האָט געפונען די קינסטלערן אין בעט טויט, עדערלי האָט דערציילט דעם דאָקטאָר אַז זי איז פּלוצלונג גע־שטאָרבן, און געבעטן אים אַנשרייבן א טויטן־סערטיפיקאַט.

— וואו איז די נוירס, — האָ דער דאָקטאָר געפרעגט?

— איך האָב איר געכטן אָפּגעזאָגט.

דעם דאָקטאָר איז די זאַך געוואָרן פאַרדעכטיקט, און ער האָט באַשלאָסן צו מאַכן א גענויע אונטערזוכונג.

ער האָט געפונען צייכנס אויפ'ן קער־פּער, וואָס זיינען אַן אַנזאַג אז גיפט איז געברויכט געוואָרן. ער האָט געפר־גען פינגער־צייכנס, ביי איר אויפ'ן האַלז, א סימן אז זי איז געוואָרגן גע־וואָרן, ער האָט אויך געפונען א פלעשל מיט גיפט אין הויז. דער דאָקטאָר האָט ווידער דעם געלאָזט וויסן דער פּאָליציי.

די אורזאַכע פון דעם שוידערלאַכן מאָרד איז געווען, וואָס עדערלי האָט גע־וואָלט קריגן די הונדערט טויזנט דאָל. אינשורענס, וואָס זיין פרוי האָט גע־טראָגן.

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY
ווייניפּעג
3.00—מוזיק.

CNRW 780
ווייניפּעג
10.00—וועסטערן געטוואַרק פּראָגראַם פון מינאַקי, אָנט.

CJRW 499.7
פלעמינג.
5.40—מוזיק.
6.15—אַנקל פּיטער.
7.00—מוזיק.

CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פריידי ראַדיאָ שעה.

WTAM 1070
6.00—קלייוולאַנד. אָרטיסטן שטונדע.

WLW 700
6.30—סינסינאַטי. קלאַסיקס.

WDAF 610
7.00—קענזאַס סיטי. פּראָגראַם.
8.00—קענזאַס סיטי. אָרקעסטער.
9.00—קענזאַס סיטי. קלאַסיקס.

WENR 870
10.00—שיקאַגאָ. וואַדעוויל.

WMAQ 670
10.00—שיקאַגאָ. קאָנצערט אָרקעסטער.

WTAM 1070
10.00—קלייוולאַנד. מעלאָדיעס.

WLW 700
11.00—סינסינאַטי. אָרקעסטער.

NEW PALACE THEATRE
היינט, מאָרגן און שבת
פעני בריים אין
„בי יורסעלף"
א דורכאויס ריידנדיק בילד
אויך א קאָמעדיע

פאַרזיכטיקע טענדערס אַדרעסירט צו דעם אונ־טערנעמענגס און אינדאַרסירט „טענדער פאַר אַפּאַכיק בילדינג, אַזאַ לייק, מאַנ.", וועלן אָנגע־נומען ווערן ביז 12 אויזיגער ביינאַכט (דעיליינט סטענדאַרד) מיטוואָך דעם 13טן אויגוסט, 1930. פאַר דער קאָנסטרוקציע פון א אַפּאַכיק געבייד אין אַזאַ לייק, מאַנ.

פּלענער און ספּעסיפיקאַציעס קאָן מען זעען און פאַרקויפן פון טענדער צו באַקומען אין די אָפיסעס פון דעם טשיף אַרכיטעקט, דעפּאַרטמענט אָף פּאַבליק וואָרקס, אַטאַוואַ, בייס רעזידענס אַר־כיטעקט, קאָנסאָמס בילדינג, ווינניפּעג, מאַנ. און בייס אַפּטסאַמסטער, אַזאַ לייק, מאַנ.

טענדערס וועלן ניט גענומען ווערן אין אַנדאַר טראַכט סיידז געמאַכט אויף די פאָרמס אונט־שטעלט פון דעם דעפּאַרטמענט און אין אַנפאַלגט מיט די אַנגעוויזענע קאָנדיציעס.

יעדער טענדער מוז באַגלייט ווערן מיט א אַק־צעפּטירטן טשעק פון א נעטשאַרטערער באַנק, צאַלבאַר צום מיניסטער פון פּאַבליק וואָרקס. אין פאַרלייך צו 10 פּראָצענט פון דער סומע פון דעם טענדער. באַנדס פון דאָמיציאַן אָף קענעדאַ אָדער באַנדס פון דער קאַנאַדער צאַציאָנאַלער אייזנבאַן קאָמפּאַני וועלן אויך אָנגענומען ווערן אַלס סע־קיוריטי. אָדער באַנדס און א טשעק אויב פאַר־לאַנגט אָפּצומאַכן א פאַרשיידענע סומע

באַמערקונג.—בלויע פּרינטס קאָן מען באַקומען אינ'ם אָפיס פון דעם טשיף אַרכיטעקט, דעפּאַרט־מענט אָף פּאַבליק וואָרקס, דורך דעפּאָזיט פון אַק־צעפּטירטן באַנק טשעק אויף דער סומע פון $10.00 צאַלבאַר צום מיניסטער פון פּאַבליק וואָרקס. וואָס וועט צוריקגעצאָלט ווערן אויב דער אַנבאַטער גיט אָן א רענטלאַרן אַנבאָט.

ביי אָרדער,
N. DESJARDINS,
Secretary.
Department of Public Works,
Ottawa, July 23, 1930.

יזכור
צבי גיוסטאָן ע"ה
מיט גרויסע שמערצן און מיט א טיפער וואונד אין האַרצן באַ־דויערן מיר דעם טויט פון אונ־זער ליבן פעטער. מיר שיקן אונ־זער טרייסט צו אונזער מומע און שוועגערן, אונזערע קאָזינס מיט זייערע פאַמיליעס זאָל די צייט היילן אייער גרויסן פאַר־לוסט און איר זאָלט שוין מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.
מרס. ל. וואַכנאָוו
און טאָכטער
מר. און מרס. א. וואַכנאָוו
מר. און מרס. ס. מאַקראָוויטש
מר. און מרס. א. וו. שיינים

מזל טוב
צו די
חתנים און כלה'ס
פון היינטיקן מאָנאַט
מיר האָפן אז איר וועט זיין זייער גליקלאַך
קאָנען מיר אייך איינלאַדן צו פּרובירן רעד ראָז טיי?

רעד ראָז גרין לייבל טיי — רעד ראָז אָרענדזש פּיקאָו טיי

רעד ראָז טיי
איז „גוטער טיי"

לאָנג דיסטאַנס פּראַכט און עקספּרעס דעליווערי
א פּוישטענדיקע טראַנספּאָרטאַציע כאַרעזנג
פון ווייניפּעג ביז ברענדאָן
און אַרומיקע פּונקטן
פּאַפּלאַר פּאַינט, פּאָרטעדזשלאַ־פּרייריז, בענאַט, מעקגרעגאָר, אוסטין, סידני, קאַרבערי, קעמפּ ווז, ברענדאָן.
שנעלע, גוטע און עקאָנאָמישע דעליווערי פון אַלע פּאַרטן סחורות. ט ע ג ל אַ כ ע ב א ר י נ ו נ ג.
מיין טשאַרדזש פאַר דיסטריביוטן אין ברענדאָן.
קלאַסיפיקאַציע פון סחורות ביי אייזנבאַן. סטאַנדאַרד ביז צום פּערטן קלאַס.
סחורות זיינען אינגאַנצן אינשורט קעגן פייער, גנבה, עקסידענט.
אונטער פּערזענלאַכן אויפזיכט פון
ה. שייפער
INTER-URBAN TRANSPORTATION Co.
אפיס, וועראַהוז און גאַראַדזש
COCA COLA BLDG., WINNIPEG
ווייניעפּג אפיס טעלעפאָן 29 888 — ברענדאָן אפיס טעלעפאָן 3369

בלוטיקע טעג

(פאָרטזעצונג)

— וואָס איז דאָס פאַר זאָל? צו וועלכן צוועק איז ער געבויט געוואָרן? איז דאָ געווען א פאַרזאַמלונגס פּלאַץ פון דעוואָלוציאָנערן? פאַר א געהיימער רע־ליגיעזער סעקטע, אָדער גאָר פאַר פאַר־ליבטע?

אָבער דאָ איז ניט געווען קיין ברעקל מעבל, וואָס זאָל אָנווייזן, אז מענשן האָ־בען זיך דאָ געזען פאַרזאַמלט.

אָדער פיליבט לינט דאָ ערגעץ באַ־האַלטן אין אוצר, האָט א בליץ געטאָן אין לעמעקס קאָפּ. ער האָט געהערט, אז אין די אַלטע צייטן האָבן די רייכע באַראָנען און קיניגן באַהאַלטן זייערע רייכטימער אין שאַרקאַמערן טיף אין דער ערד; פון לייכטס פון גאָלד און ברילליאַנטן.

געלט נייציק ווי לעמעקע איז געווען, און האָפנדיק אז ער וועט דאָ געפינען אַן אוצר האָט ער איצט פאַרגעסן אַז אַלע געפאַרן און ער האָט אָנגעהויבן אַרומ־צוזוכן אין אַלע ווינקעלאַך, פיליבט וועט ער דאָ געפינען אַן אוצר.

אויף איין פּלאַץ האָט זיין שאַרפע אויג באַמערקט אַז א ברעט אין דעם באָדן אין הויז איז לוז, עס איז ניט געווען אַזוי פעסט צוזאַמענגעשלאָגן ווי די אַנדערע ברעטער. ער האָט געפּרוּווט דאָס ברעט רירן פון אָרט און עס האָט זיך געלאָזט אויפהויבן און דאָ האָט לעמעקע באַמערקט ווידער א טונקעלע עפענונג, וואָס האָט געפירט ערגעץ אין דער טיפעניש.

זאָל אָן דאָ זיך אַרונטערלאָזן?

דער נייציקער דייטשער קאָמאַנדיר איז געווען אַזוי שטאַרק פאַרקאַכט אין דעם געדאַנק אז דאָ מוז זיך ערגעץ גע־פינען א באַהאַלטענער אוצר, דאָס איז האָט ניט לאַנג געטראַכט און ער איז אַראָפּגעגאַנגען אין דער טונקעלער עפע־נונג.

די ליכט וואָס עס האָט אַריינגעשיינט אין זאָל האָט צו אים ניט דערגרייכט, און טאַפּנדיק אַרום זיך אין דער פינסטער האָט ער פאַרזיכטיק געשטעלט זיינע טריט אַלע זיינע, גלידער האָבן געפיבערט פון דערוואַרטונג, אז אָט, אָט און ער וועט ענפינען דעם באַהאַלטענעם אוצר.

דאָך פּלוצלונג האָט ער אַרויסגעשטו־סען א שרעקנס געשריי, דען זיינע פינ־גער, וועלכע האָבן געטאַפּט איבער פינ־סטער, האָבן איצט באַרירט עפּעס, וואָס האָט אים אויפגעשווידערט און אָפּגע־קער פאַרשווענדער. אָבער פאַר זיינע מעני־שען איז ער געווען שרעקלאַך קאַרג. ער האָט געשאָטן אַרום זיך מיט גאָלד, זיי־נע אַרבעטער האָבן אָבער געמוזט אַרבעטן זייער שווער, אָן א מאָס און אָן א צייט און האָבן קיינמאָל ניט געקראָגן באַצאָלט פאַר זייער אַרבעט. טישקעוויטש'עס משו־געת'ן זיינען געווען באַקאַנט אין דער לענג און דער ברייט פון לאַווינער געגנט, אַזוי, דאָס מען איז שוין געווען צוגע־וויינט, אז רעדנדיק מיט א מענשן גאַנץ פריינטלאַך, זאָל ער פּלוצלונג נכאַפּן א בייטש און אָנהויבן שלאָגן דעם מענשן, צו וועלכן ער איז געווען גאַנץ פריינט־לאַך.

מיט זיין יונגן אידישן אַרבעטער, נחום זיוו איז טישקעוויטש געווען ווייניקער רעספּעטיש. דען ער האָט געהערט, אז דער איך איז א רעוואָלוציאָנער, א מיאַ־טעושניק, אָדער גאָר א אַנאַרכיסט. און דער פּוילישער פּריץ פלעגט אימער זאָגן, דאָס אַזעלכע מענשן דאַרף מען אויפהייב־נען, אָבער ער אַליין האָט פאַר זיי מורא געהאַט, און פלעגט זיי אויסמיידן. ער פלעגט דאַרום אויך דעם אידן זעען ווייניקער ווי זיינע אַנדערע אַרבעטער.

פון דעסטוועגן, האָט נחום זיוו אויף פיל געלעגן פון זיין משוגענעם פריץ. אַר־בערהויפּט האָט ער געליטן דערפון, וואָס טישקעוויטש פלעגט פאַר אים אויסזוכן אַרבעט ביז שפּעט אין דער נאַכט, אַזוי דאָס דער יונגער מאַן פלעגט זעלטן קו־מען זעען זיין געליבטע בת־שבע.

ביז ענדלאַך האָט ביי אים געפּלאַצט דער געדולד און ער האָט באַשלאָסן צו אַנטלויפן פון הויף, טעג זיין וואָס עס וויל.

אָן דאָס איז געווען אין יענעם אָוונט, ווען נחום זיוו איז געווען אַנטשלאָסן, אַז שפּעט אין דער נאַכט וועט ער זיך אַרויס'גנב'ענען פון הויף אום צו גיין צו זיין געליבטער און צו באַשטימען, ווען זי זאָל צוזאַמען מיט אים אַנטלויפן.

ווערנד נחום זיוו האָט ביי דער אַרבעט געמאַכט זיינע פּלענער וועגן אַנטלויפן מיט זיין געליבטער איז גראַף טישקע־וויטש געגאַנגען צו דער אַרימער אידישער הייזיק הינטער דער שטעט, וואו ס'האָט געוואוינט בת־שבע'ס מוטער און וואו ער האָט באַשטימט צו באַגעגענען זיך מיט דער מאַכטער.

דער גראַף איז געווען איינגעוויקלט אין א בריינט מאַנטל, און אויף זיין קאָפּ האָט ער געטראָגן א הוט מיט בריינע ראַנדן אום מען זאָל אים ניט בריינע אָנקענען.

מיט א קלאַפּנדיקן האַרצן פון אָן מיט טרערן אין די אויגן איבער איר שווערן שיקזאַל האָט בת־שבע רוז דער־וואַרט. דעם גראַף־שאַרלאָטאַן אין דעם קליינעס גאַרטן פון אַלט מוטער'ס וואוינ־נונג. זי האָט אים דערוואַרט, ווייל זי האָט מורא געהאַט פאַר איר מוטער, פאַר איר געליבטן אין פאַר אים זעלבסט, דען טישקעוויטש איז געווען דער מעד־טיקסטער מאַן אין יענער געגנט פון ליי־טע. אויף גראַף טישקעוויטש'עס לאַנד, וואָס האָבן זיך געצויגן מיילן ווייט דורך ליטע און פּוילן, האָבן געוואוינט צענדלי־קער טויזנטער מענשן. גאַנצע שטעט און דערפער זיינען געווען געבויעט אויף זיין ערד, און די דאָזיקע אַלע טויזנטער מענ־שען האָבן דעם משוגענעם קאַפּריזנעם פריץ באַטראַכט אַלס זייער הערשער און האָבן געציטערט פאַר אים.

די שיינע אַרימע בת־שבע האָט דאָרום שפּעט אין דער נאַכט דערוואַרט דעם גראַף, ווייל ער האָט איר באַפוילן, אָבער ווען ער האָט זיך געזעצט לעבן איר אין דער קליינער גאַרטן שטיבל, האָט ער ניט באַמערקט די טונקעלע געשטאַלטן, וואָס האָבן פאַרביי געשוועבט פאַרביי דעם קליינעם פענסטער.

— ער איז שוין דאָ, דער הונט! — האָט געמורמלט א שטימע. — הער נאָר צו, ראַגאַוויין, דאָס בעסטע וואָלט געווען ווען איך זאָל אים איינפאַך אַראָפּנעמען זיין קאָפּ.

— זיי גערולדיק סעמיאַן, — האָט ראַ־גאַוויין אים געענטפערט שטיל, — ער וועט שוין קריגן פון אונז זיין חלק.

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער זיך געשטעלט לעבן פענסטער אַזוי, דאָס ער זאָל קאָנען זעען און הערן וואָס אין אינ־ווייניק קומט פאָר, ווערנד ער אַליין זאָל בלייבן אומבאַמערקט.

— מיין ליבעס קינד, — האָט ער גע־הערט דעם גרויסן פּריץ רעדן, רוק זיך צו אביסל נעענטער צו מיר.

ציטערדיק מיט אַלע אירע גלידער האָט די דערשראָקענע אידישע מיידל דער־פילט זיין באַפעל.

דער גראַף האָט אָנגענומען איר שמאָ־לע און ווייסע האַנט, האָט איר מיט א שטאַרקער קראַפט צוגעצויגן צו זיך און ער האָט איר אַרומגענומען אַרום איר טאַליע.

די אידישע מיידל האָט געוואָלט איידל זיך באַפרייען פון אים, דען זי האָט מור־א געהאַט צו דערצאָרענען דעם פּריץ, דאָך איז איר דאָס ניט געלונגען, דען טישקעוויטש האָט איר אימער פעסטער צוגעדריקט צו זיך.

— איך גלויב ניט דאָס דו ביזט אַזאַ נאַר, דאָס דו ביזט אַזאַלסט ניט פאַרשטיין אַז איך ליב דיר, — האָט דער מעכטיקער שאַרלאָטאַן גערעדט צו איר מיט א פאַר־שאַמטער שטימע. — דו ביזט שיין, דיין נאָמען איז רויז, און דו ביזט טאַקע פּרעכ־טיק ווי א רויז; אָבער דו וועסט פאַר־וועלקט ווערן אין אַרימקייט אין אין גראַ־בער אַרבעט אַלס א דינסט, איך וויים אַז דו ליבסט נחום זיוו'ן, אָבער איז דאָך אויף אַז אַרימער און גראַבער אַר־בעטער אין די הענט פון די דייטשן, נאָר אויב דו ווילסט, וועל דיר געבן די מעג־לאַכקייט אים צו הייראַטן. איך וועל אויף ביידן געבן א סך געלט, און אויסער דעם וועל איך אים פוליטשנדיק פריי מאַכן פון דער דייטשער מיליטערישער מאַכט, דו וויים טאָדאָ אַז איך בין פאַן טישקעוויץ

(פאָרטזעצונג קומט)

מיר האָבן אַלץ אין עקסטרע פּרייז
אין דער אַלטער פעסטער אָרט

ראָזענבלאַט'ס
ליקער סטאָר
ליקערס, ווינס, בירס
אַלע מינס פון אַלקאָהאָל
אַלע מינס פון סאָדע
אַלע מינס פון מינעראַל וואַסער
אַלע מינס פון סיגאַרס
אַלע מינס פון טאַבאַק
אַלע מינס פון קאַנדי
אַלע מינס פון נאַשן
אַלע מינס פון פרוכט
אַלע מינס פון גרעמעלעך
אַלע מינס פון מעל
אַלע מינס פון שמאַלץ
**אַלע מינס פון אויל